LASER

LASER

fanzin SFK Laser 3/18/1989

Obsah:

str. 1	-	Obsah
str. 2	-	Redakce
str. 3	-	M. Oramus - Jobův komplex
str.23	-	Film - Highlander
str.24	-	S.Procházka - Teorie informace po česku
str.27	-	I. Asimov - Asymetrie
str.36	-	L.Příhoda - Cesta na začátek
str.39	-	Film - Lifeforce
str.45	-	E.Ludwig - Malý zločinec
str.50	-	E.A.van Vogt - Výprava ke hvězdám / 6.část - str.61-66/

V příštím čísle naleznete povídku Začalo to krokofýlem, Když nepočítáme mosty a dokončení románu Výprava ke hvězdám

---

Určeno pro vnitřní potřebu SFK Laser a SF Klubů
Uzávěrka: 17.12.1989

Spolupracovali: sfk Andromeda

Adresa redakce: Tomáš Jirkovský, Olšová 18
307 07 PLZEŇ

Přetiskování materiálů z tohoto čísla jen se souhlasem redakce!!

Vážení čtenáři!

Máte v rukou opět další číslo fanzinu Laser. Číslo, které se k vám dostává po vzrušujících událostech posledních dnů a týdnů. Po událostech, které znamenají obrovskou naději pro nás všechny, ať už jako fanoušky SF, tak jako občany Československa. Doufám, a věřím, že stejně tak i většina slušných lidí, že tyto události, že tato revoluce přinese pozitivní změny na všech frontách. Asi málokdo z nás měl teď příliš mnoho volného času, pokud vůbec nějaký byl. Ale i tak je nutné občas si od překotných událostí všedního dne, které se tak najednou staly téměř SF, odpočinout. Trochu se odreagovat. A já pevně věřím, že k tomu může přispět i náš fanzin. A pokud tomu tak je, je vše vpořádku. A doufám, že tak tomu bude i nadále.

A co ještě dodat? Snad jenom to, že toto číslo vyšlo velmi brzy po předchozím a tak před románem na pokračování není stručný obsah předchozí části. A pro informaci čtenářů - letošní ročník bude mít čtyři čísla, tzn. že ještě jedno dostanete do rukou. Chtěli jsme jej stihnout ještě do konce roku, ale asi vyjde až v lednu. I my jsme byli zaskočeni vývojem a pak, nebyl čas. Ale to nic nemění na skutečnosti, že Váš LASER je tu, je opět s Vámi.

Vaše redakce

Redakce oznamuje svým čtenářům, že vydala román P.K.Dicka Muž z vysokého zámku . Pokud ještě zásoby stačí, je k dispozici.

A v současné době je v tisku Malá edice Laseru č.3 - Povídky P.K.Dicka, které mimo jiné obsahují stať J. Hlavičky Čtrnáct zastavení s P.K.Dickem.

HRADEC KRÁLOVÉ

- - - -

JOBŮV KOMPLEX

/ Kompleks Hioba /

- - - -

píšu verše píšu verše vydařené plné toho sladkého medu který se jmenuje poezie například ty dva poslední kousky které hergot nepamatuji si ani slovo paměť mi dělá naschvály schovává se přede mnou uzavírá se jako láhev zvláště když nutně potřebuji její pomoc před očima se mi míhají útržky které se marně snažím spojit a občas se nečekaně otevírá a již zlatisté kvítí pokrylo louky hýl se rozezpíval nad hájem ach kdy přijde konec toho loučení kdy též vyschnou stružky pracovní titul smutek krásné pastýřky poezie je tou nejjednodušší věcí na světě objevil jsem její kámen mudrců musí se psát tak abyses pokaždé trefil do srdce a jestliže mineš tak aspoň druhou slokou do mozku byl jsi tehdy mladý a hezký a já byla jako holubice dnes zmizelo štěstí a pohasly oči našeho slunce vzrušuji se když to slyším sluší se aby básník obdivoval své verše sto procent básníků se onanuje vlastními veršíčky a zbytek lže potřebujeme nového kinseye který by to definitivně dokázal oči našeho slunce zatím nemám nic víc ale zítra večer popojedu přidám k tamtěm dobré dvé hodiny to je moře času od páté do sedmé kromě několika minut na večeři myslel jsem si že by bylo dobré přesunout hodiny poezie na pozdější dobu ale nemá to význam večeře mě vůbec nerozptyluje dokonce je dobré si na chvíli odpočinout vrátit se na pevnou zemi a poukládat si v hlavě cihličky slov cihličky slov o čem jsem to taky řeknu ten příběh sám sobě i když jej jako znám ale literatura ta velká je takovým vyprávěním sobě samému nejdřív je třeba říct to sobě aby se to pak dalo vyprávět ostatním vždycky když si lehám tluču hlavou do té helmy co vypadá jako tlama nestvůry skleněná přilba podobná těm do nichž ženy u háliče strkají své hlavy jenže víc baňatá se zřetelnými vypuklinami na uších jen tihle mi zůstalo po těch bouřlivých časech helma vyrobená z vampýrá jak jsme tomu říkali a pak se ujala výslovnost slova vampýr jako empire velice elegantní nebo ampére jméno podle něhož byla nazvána jednotka proudu ampere andré marie no prosím čistá zlomyslnost teď exceluji a když to potřebuju tak nic dobře tedy po krachu programu byli všichni vampýři předělaní tak aby brali jen to co se myslí verbálně a každý dostal jednoho náhradou bohapustý výsměch může se zapisovat fonicky nebo na papír chci papír vždycky jsem víc koukal měl jsem rád něco před očima a hlas a pohyblivé obrázky jsem podezříval frnk a bylo to pryč iracionální atavizmus chápu potíže s adaptací na civilizaci zaostávání chápu všechno to tam říkali člověk je rozložen na vlákna vypreparovaný a nic nejde ukrýt zapisovací aparatura za stěnou ve speciálním zvukotěsném kontejneru aby hluk neplašil myšlenky začal to si

inzerátem podaným takovými hajzly že si toho nikdo nemohl všimnout a já si všimnul protože to vypadalo jako kdyby chtěl někdo něco ukrýt a mé pozdější rozhovory mé doměnky potvrdily z jedné strany jej chtěli uveřejnit aby zdůraznili oficiální charakter programu a taky pro případ neúspěchu prosím my nic neukrývali z druhé strany bylo žádoucí uchovat utajení a tak se zmítali mezi scyllou a charybdou a nakonec udělali kompromis hajzlíci byl jsem jedním ze třech které takhle naverbovali zbytek přišel jinými cestami osobní pohovory návrhy navrhované známými a známými známých kteří vůbec netušili oč jde jen mluvili jen šmejd jen veliký šmejd i ti největší tehdy zapomínají na zásady nepatřil jsem do okruhu jejich zájmu dostal jsem se do toho bodu života v takové situaci ve které jsou všechny nitky spojující člověka s minulostí zpřetrhány neměl jsem k nikomu žádné závazky a nikdo je neměl vůči mně prázdné ruce i hlavu všemu je konec peníze kontakty přátelé také nápady mravenčí hemžení velkoměsta mě pomalu dostrkávalo na smetiště a tehdy ty noviny vytažené z koše vypadalo to jako kdyby mi sám pánbůh dal rukou znamení chtěl jsem tomu věřit ze všech sil

Bylo už pozdě odpoledne, když Langevin dorazil na místo. Vytáhl z kapsy noviny a překontroloval si adresu, i když se jí už dávno naučil nazpaměť, když inzerát studoval ve vlaku. Cílem jeho cesty byla mohutná šedá budova, která v rychlém podzimním soumraku vypadala nepřístupně. Nesvítilo se ani v jediném okně, což ale návštěvník považoval za náhodu. Chvíli postál před dosti podivnými dveřmi, na nichž visela tabulka s číslem a názvem ulice, pak se vydal podél ohrady z kovových prutů spojených pletivem. Nohy se mu na tvrdých skořepinách ledu rozjížděly.

Za prvním rohem zpororoval několik svítících oken a zastavil se. Plot se neúnavně táhl dál, až se ztrácel za obzorem. Nikde nic, co byste mohli považovat za hlavní vchod, parkoviště nebo vjezd. Jen ospalá ulička, řada stromků, starý automobil přilepený k chodníku, dále pak, na druhé straně ulice, nějaké ploty, snad park, teď důkladně zasypaný sněhem.

Když se opět zastavil přede dveřmi, byla už skoro tma. Rozsvítily se lampy, vyzařující matné světlo, ale budova byla stále tichá a temná. Langevin stiskl tlačítko zvonku. Nestalo se nic. Zazvonil ještě jednou. Otřásl se - ochladilo se. Nechtěl myslet na návrat na nádraží a na to, že by tam měl strávit noc. Drobné v kapse mu určitě nevystačí ani na jízdenku, ale to jej trápilo ze všeho nejméně. V plánu na dnešní den se s návratem nepočítalo. Stejně se ani neměl kam vracet. Ani ke komu.

Uvažoval, zda se nemá vydat kolem plotu na druhou stranu. Snad se před tím příliš zbrkle vrátil. Nikdy se neprohřešoval rozhodností. Postavil se za něco - hned to zase odvrhl, hledal něco jiného a hned to zase zavrhoval - vlastně, celý jeho dosavadní život se skládal z nedotažených rozhodnutí. Byl to život lidské molekuly, kterou postrkovaly jiné podle fyzikou dávno popsaných Brownových pohybů. Kolikrát se mu už zdálo, že se rozchází s minulostí, uzavírá kapitolu, podniká radikální kroky, které jej dostanou z nízkoenergetické oblasti, ale míjely týdny, radikalizmus vyčpěl, seschnul a zobyčejněl a jednoho dne bylo jasné, že není třeba si nic nalhávat.

Přemýšlel o tom, a nepřestával mačkat tlačítko zvonku. Nedařilo se mu probudit černý kolos nad sebou. Trvalo to už příliš dlouho. Člověk se asi musí smířit s tím, že pro něj některá místa zůstanou navždy nepřístupná jako vrchol Everestu. Když se k nim belhá, zkouší to znovu a znovu, odsuzuje se nanejvýš k směšnosti - podívejte se, žába, která chce doskočit na Měsíc. Jsou lidé,

kteří věří, že celý život je předem naprogramován jako jízda vlakem. Kdybychom tak ještě věděli, co se nachází v osudem nám vymezených hranicích a co je již překračuje, unikli bychom mnoha pokořením a zbytečným rvačkám.

Langevin už ztrácel naději, že bránu dobude. Trčel před ní jen proto, že nevěděl co dál. Z apatie jej vyrušil nečekaný zvuk - dveře se otevřely, vyhlédl z nich nevysoký muž, ohlédl se na obě strany jako by někoho hledal a s neskrývanou nechutí se otázal:

"Ke komu jdete?"

"Jsem tu na inzerát," odpověděl Langevin a zamával novinami. "Přečetl jsem si, že někdo hledá..."

"Nedával jsem žádný inzerát," přerušil je muž příkře. "Spletl jste se. Raději odtud běžte pryč."

Dveře se zabouchly. Skvrna světla na sněhu pohasla a Langevin byl zase sám. Podvědomým pohybem zmáčkl tlačítko. Všechno mu bylo naprosto jedno.

V tom postřehl, že se masívní křídlo dveří pootevřelo. Okamžitě byl u dveří, které se otevřely. Za nimi byla krátká chodba, která vedla do velké haly, vlastně prostoru ze třech stran obklopeného schodištěm. Světlo zalévalo jen přízemí. Co se nacházelo výš se musel jen domýšlet. Mohutná hmota budovy tlumila veškeré zvuky a Langevin, jež se domníval, že jeho vstup do budovy vyvolá incident, zůstal zaskočeně stát.

"Vítám vás," ozval se zezadu ostrý hlas beze stopy emoce, "když už jste tady."

Byl to vysoký muž v tmavém svetru, hladce vyholený. Určitě ne ten, který jej chtěl odbýt.

"Dveře byly otevřené," vykoktal Langevin. "Promiňte... já, jsem tu na inzerát."

Zdálo se mu, že muž učinil bezděčný pohyb, který se plynule změnil v gesto pozvání. Usadili se v malé pracovně. Křeslo bylo jedním velikým polštářem a Langevin do něj s rozkoší zapadl.

"Tak tedy poslouchám," řekl muž.

"Jsem malíř. Jmenuji se Langevin." čekal na chvíli v drzé naději, že o něm muž snad již slyšel, ale hostitelova tvář zůstala neproniknutelná. "Viděl jsem v Mondu inzerát, který mě zaujal... Nastoupil jsem do vlaku a přijel sem. To je vše."

"Mohl bych se podívat?" Muž se naklonil nad stolkem a Langevin mu podal noviny. Díval se na čtenáře, který inzerátu nevěnoval víc než několik sekund a pak převracel listy papíru až narazil na sportovní rubriku, konečně si prohlédl celek jako fenomén z jiného světa a vrátil noviny majiteli.

"Potřebujeme malíře," přiznal neochotně, "ale dobré malíře. Nejraději známé, pane Langepive..."

"Langevin."

"Langevine. Mimo to máme ještě další podmínky, jež jsou z nejrůznějších důvodů nepublikovatelné v inzerátech tohoto druhu. Šanci mají pouze osoby osamocené a připravené obětovat veškerý svůj čas. Jinými slovy - udržování jakýchkoli kontaktů z vnějším světem je od této chvíle vyloučeno. Jste ochoten přijmout takováto omezení?"

Langevin neochotně přikývl.

"Pokud se rozhodnete s námi spolupracovat, podepíšete prohlášení... samozřejmě, že ne hned, na to se čas vždycky najde. Nejdříve musíme zjistit, zda jste pro naše výzkumy vhodný, zjistit, zda splňujete naše požadavky... a, nakonec i vy musíte zjistit, zda vám vyhovuje naše společnost. Když podepíšete smlouvu, nebude pro vás existovat cesta zpátky, podřídíte se režimu výzkumu, nebudete klást otázky a budete rychle a přesně plnit všechny příka-

zy, i kdybyste musel překonávat nějaké vnitřní zábrany."

V mužově hlase zazněla jakoby profesionální rutina. Langevin se zamyslel nad tím, kolika kandidátům už tyhle věci říkal.

"Začneme zkoumáním druhu a velikosti vašeho talentu. Doufám, že jste sebou přivezl několik ukázek?"

Langevin beze slova vytáhl tři hliníkové tubusy, uzavřené černými víčky. Muž jeden vzal, vytřásl zevnitř na otevřenou dlaň film, vsunul jej zpět a zavřel víčko.

"V pořádku," řekl, "pro začátek by to stačilo. Máte nějaké otázky?"

"Chtěl bych vědět, jaký má výzkum cíl a také název organizace, která jej provádí a financuje. Pokud je to ale tajemství..."

"Ale kdepak," odvětil muž klidně. "Pracujeme naprosto oficiálně. Náš výzkum se týká fenoménu uměleckého prožitku. Nemá žádné praktické cíle, kromě výzkumných. Provádí je nadace, která byla vytvořena speciálně k tomuto účelu. Program byl schválen a je pod kontrolou vládních činitelů. A to až tak dalece," usmál se, "že část financí poskytuje Ministerstvo kultury. Ještě něco? Ne? V tom případě vás ubytujeme a zítra začneme naostro."

Zvedl se z křesla a Langevin nerad učinil totéž.

"Tady máte klíč od pokoje, ve kterém budete zatím ubytován. Vyjedete výtahem do pátého patra a půjdete podle tohoto plánku," vtiskl mu do ruky klíč a lístek, poskládaný do čtverečku. "Dobře si odpočiňte a hlavně si rozvažte to, co jsem vám řekl. Na shledanou."

"Něco bych snědl," odvážil se ozvat Langevin.

"V pokoji najdete všechno, co budete potřebovat."

"Ještě jednu otázku, už opravdu poslední," rozhodl se Langevin. "Nač je ta komplikovaná procedura při vchodu?"

"K ničemu," pokrčil muž rameny. "Prostě vás neměl kdo vpustit."

polibek vampýra ta mechanická obratnost s jakou se blížil oblým rypákem k vyholené lebce skoro citlivě ještě než jsem ten záhrok uviděl zevnitř jsem si představoval že v tom musí být něco rybího pingpongový míček v tlamě mihule nebo úhoře a k němu je připojen celý zbytek pavoukovitého tělesa svinsky to bolí dnes v hodinách sochařiny jsem se konečně začal zabývat kovem včera přivezli dodávku šrotu a svářečku sochařině se věnuji od osmé do deseti třiceti dopoledne jsem nejsilnější tu půlhodinu jsem musel přidat kvůli pracnosti a zvláštnímu odporu materiálu zpravidla jsem se při vypalování hlíny nebo při tesání kamene dostal k jiným zájmům trpěla tím kompozice herectví film hlasová cvičení každý můj den je velice naplněný program napjatý jako u největších hvězd nebo u státníků kdybych chtěl stihnout všechno nesměl bych asi spát a kde je fotografie malířství koncerty písničky musel bych se nejspíš roztrhnout a tak mě má vlastní nedokonalost a fyzická omezení donutila rezignovat na mnoho zajímavě se rýsujících plánů krucifix to bolí chytil jsem se toho kovu zkusil jsem něco udělat podle dříve připravených skic šlo to těžko některé kusy měly možná metrák hrozně jsem se nadřel pomocníka člověk nenajde každý si obdělává to své políčko no a uprostřed té titánské práce s kusy plechu a s hořákem jsem rukou přejel po zubatém okraji plechu je jak pila vytryskla krev díval jsem se jako uřknutý čerstvá zkušenost která co nejdříve přinese umělecké plody v tak obyčejném narušení fyzické struktury organismu je něco fascinujícího než jsem začal volat o pomoc byl jsem hodně oslaben krvácením musel jsem se posadit zastavování krve dezinfekce obvazy tlumené sténání ještě teď jsem nasáklý nemocničním pachem ruka trne sochařinu musím na delší dobu pověsit na hřebík škoda a i pak se spokojit jen s hlínou snad ještě se dřevem pustím se okamžitě do dramatu které velice utrpělo nesystematičností ale vraťme se k langevinovi podívej se kolik odvahy

jde vniveč než člověka napadne to pravé plán zahrnoval jen část patra kresba byla rozmnožena xerografem snad to byla počítačová kopie potvrdilo mi to doměnku že se zúčastnuji standartního postupu v procesu který již zahrnuje takové množství objektů že se vyplácí určitá automatizace umělecký internát myslel jsem si když jsem se snažil popsat fenomén uměleckého prožitku čili něco co se popsat nedá bylo ticho a tma jako před náletem na umělce ticho přílišné viděl někdy někdo aby se bohémové chovali tiše barák byl tmavý masivní solidní šel jsem prázdnými chodbami jako vězeň labyrintu na dveřích bylo vidět oválná čísla a stopy po sundaných tabulkách cestou jsem potkal jen jediného člověka muže zkusil jsem si s ním pokecat ale on mě nevšímavě minul když to šlo díval jsem se z oken chodba nejspíš lemovala schodištní prostor budovy jednou jsem dole zpozoroval světlo a snad i nějaké stíny samotný pokoj na mě udělal ten nejlepší dojem i když okno vysoko pod stropem přivádělo myšlenky na celu postel čerstvě ustlaná koupelna se sprchou lednička poličky skříň plná alb připravená čistá plátna nejrůznějších formátů opřená o stěnu skicáře uhly sady barev rembrandt a rowney štětce wolf podstavce grafický lis rydla měděné i vernixové desky jedním slovem všechno dobrý fotografický přístroj filmy katalogy kopírka aerosoly všechno všechno nikdy jsem neměl k dispozici takové bohatství nejdřív jsem se vrhl na ledničku nebot o umění se dá vážně myslet jen s plným žaludkem konzervovaná šunka ach jak ta šunka báječně rozšiřuje obzory musím o ní jednou udělat obraz nebo ódu i když je občas i zužuje pak jsem si do postele vzal láhev koňaku nikdo mě nevolal nepřekážel mi nezajímal se o můj osud bylo už moc pozdě únava a alkohol prostě jsem se zvrátil dozadu a až v noci jsem se v leže začal svlékat zlobila mě netrpělivost trápila žízeň zdálo se mi že piju celá vědra studené průzračné vody a pak ještě mléko z láhve kterou jsem dnes ráno ukradl před obchodem kolikrát jsem to udělal jak nádherně hasilo mé malé požáry vstal jsem a poslepu jsem nalil dosyta přímo z kohoutku znovu jsem usínal když se náhle z prostoru uzavřeného mezi zdmi ozval nestvůrný řev přecházející do vytí a pak jsem se dopátral toho co mnou tak otřáslo bezohledná autenticita radikální odloučení od kultury těch hloupých osmi set tisíc nebo milionu let lidstva tak vyje tělo vysávané příliš silně seřízeným vampýrem tehdy jsem to samozřejmě nevěděl cítil jsem jen chladný pot na čele a mrazení které mi po zádech přebíhalo nahoru a dolů bál jsem se pohnout nedýchal jsem i když křik už dávno utichl modlil jsem se o víru v halucinaci a náhle mi začala být hrozná zima třásl jsem se pod peřinou nedokázal jsem udělat prudší pohyb ani rozsvítit světlo aby se netvor bloudící chodbami budovy nedozvěděl o mé přítomnosti do rána jsem nezamhouřil oko nedělal jsem nic

Muž se představil jako Vreutt. Navštívil Langevinovu kajutu poprvé. Stejně jako jeho předchůdci byl oděn černě - svetr, kalhoty, tmavá košile. Letmým pohledem zaregistroval všude panující nepořádek, zeptal se, kam se může posadit a ihned přijal místo. Nechtěl nic, a přesto v něm bylo něco, co Langevina přimělo přerušit práci nad další mazanicí, utřít si ruce do zástěry a posadit se proti němu. Vreuttova tvář neprojevovala přílišný zájem o navázání rozhovoru. Seděl, nedíval se na hostitele, škrábal se na hlavě a na šíji, jako by se rozhodl, že si promyslí nějaký nápad a tak se zastavil na prvním lepším místě, které mu zaručovalo trochu klidu.

Langevin se jej otázal, zda si dá trochu čaje. Odmítl, ale návrh jej vrátil zpět na pevnou zemi. Několikrát, jakoby prohle-

dával pozor, si zopakoval jméno.

"Nu, jak se vám mezi námi žije?" promluvil konečně. "Zdá se, že nejste přehnaně společenský."

"Pracuji," odpověděl Langevin skromně. "Vaši předchůdci mě pokaždé vybízeli k systematickému malování."

"Umí jen tohle," zabručel Vreutt." "Tak tedy malujete..." Bylo těžké poznat, zda si dělá legraci, nebo zda jen konstatuje skutečnost. Hmátl rukou do strany, kde stály o stěnu opřené obrazy, odklonil je od zdi a po jednom pouštěl zpět, přičemž naslouchal jejich suchému šelestění. "Celé dny jen sedíte mezi čtyřmi stěnami, nikam nechodíte. Dokonce i v jídelně se ukážete jen zřídka..."

"Odkud to všechno víte?" otázal se tiše Langevin. "Nechodím nikam, protože se mi nechce. Lidí i světa mám pro tuto chvíli až po krk. Co je tak hrozného na tom, že jsem samotář, nebo že využívám každou příležitost k práci? Není snad mou povinností žít tak či onak, aspoň smlouva o tom nic neříká."

"Samozřejmě, pane Langevine, samozřejmě. Jen se mi zdálo divné, že člověk s tak velikými uměleckými zájmy netouží po otevřeném prostoru, nevyhledává nové prameny inspirace... třeba jen v kontaktu s jinými lidmi. Za celou dobu, co jste tady, jste se ani nepokusil navázat žádnou známost... dokonce ani zaslat dopis."

"Jsou dva druhy mazalů," řekl Langevin. "Jedni malují svět, který vidí kolem sebe, druzí zase ten, který nosí v sobě. Já patřím k těm druhým. Nepotřebuji se denně nabíjet jako baterie, nápady ve mně dozrávají postupně nebo vznikají samy. Konečně, nemá to žádný význam. Mé hospodaření s nápady - snad to závisí na věku, snad na psychické kondici - se vyznačuje, nebo spíše vyznačovalo stálým přebytkem. Poprvé mám možnost se vymalovat bez obav, že mi pochybí materiál. Určitě vás nepřekvapím tvrzením, že až dosud jsem pracoval bez tohoto luxusu."

"Jistě, jistě," přikývl Vreutt a výraz jeho tváře svědčil o tom, že je myšlenkami opět někde daleko. Náhle vstal. "Musím jít. Rád slyším, že se u nás cítíte dobře a že vám nic nechybí. Snad vás ještě něco trápí, nechcete se ještě na něco zeptat?"

Langevin nerozhodným pohybem hlavy odmítl.

"Hm, v tom případě na shledanou. Malujte. Občas se na vás přijdu podívat."

"U dveří se ještě otočil:

"Encefalografické charakteristiky vám už vzali? Zkoušky s přilbovým kondenzátorem dopadly dobře?"

Dveře zavrzaly. Podivný host. Dřívější návštěvy měly vždy nějaký konkrétní účel, který mu byl oznámen okamžitě nebo jen s malým zpožděním. Pokusil se vrátit ke stojanu, ale práce se mu nedařila. Vymyl štětce a snažil se uvažovat. Za těch několik minut se Vreuttovi podařilo jedno - otřást jeho přesvědčením, že se v této chvíli nachází na tom pravém místě a dělá to, co dělat má.

luxusně zařízený starobinec exkluzivní kolem třiceti obyvatel kterým bohaté rodiny platí pobyt nelitují peněz jen aby nemuseli snášet přítomnost těch lidských zkamenělin stává se že přemýšlím o tom díky čemu jsem se dostal mezi ně když nás nespojuje nic kromě vzhledu jindy se zamykám a stojím dlouho před zrcadlem studuji každý detail nesvé tváře nahlížím do nesvých očí dotýkám se nesvýma rukama šedivého chmýří na hlavě já a nejá si pak svlékám šaty a stojím před zrcadlem nahý a srovnávám poměrně mladé tělo s jakoby ironicky přilepenou tváří hladím prsty kůži na prsou a na bocích je hladká svaly pevné dobře to vím zdání kostým gumová

loutka z níž ušel vzduch není ve mně ani stopa božské jiskry vpravdě tělo čilé leč duch mdlý svinsky je pozoruhodné kolik krásy obsahují prostinké inverze když tak stojím vzmáhá se ve mně pocit křivdy tělo je třeba odvrhnout a mávnout nad ním rukou bojovat o záchranu duše jak moc bych se chtěl podobat těm živým mumiím bez cíle se toulajícím po zahradě mají moře času jsou zavaleny časem také prožívají své tragédie odešly jasné dny stín pokryl jejich hlavy do konce cesty zbyl již jen přesně odpočítaný počet kroků nikdy již nepoznají ten nádherný pocit že se před nimi otevírá svět že čeká na své dobyvatele má přítomnost se jim zdá dobrodiním museli byste vidět ty ruměnce na bledých tvářích náhražky vzrušení když jsem minulý týden točil film vražda v knihovně některé jsem musel krotit protože přehrávali kolik radosti na place a při promítání stále častěji mám dojem že to nejsou náhodní starci a stařenky dopátrávám se skrytého pouta mezi námi kdo ví kdyby se v minulosti nemuseli vtělit do podoby obchodních poradců instrumentářek u dentistů snad by se všichni věnovali umění ale spletl jsem se když jsem si myslel že jsem mezi nimi něco jako rozinka v koláči včera se na mě přilepil hans asi někdo nový předtím jsem jej ještě neviděl oznámil mi že připravuje představení hamleta vidí mě v hlavní roli vypadáte tak mladě řekl budete se na tu postavu hodit přirozeně jsem souhlasil i když mě zpočátku zamrzelo že jsem se nechal předběhnout ale je třeba nechat něco i jiným jeden člověk nezvládne všechno ta nabídka mi ukázala jak málo o nich vím jejich křivdu beru jako problém nehodný většího zájmu stále mi nic nechybí a každý můj rozmar je okamžitě splněn kdysi jsem se zeptal slečny peltierové z obsluhy kdože platí ty moje výmysly rozkošně našpulila ústa platíte si všechno sám zarecitovala jste boháč vaše obrazy vám zajistily bohatství musel jsem ji přerušit nudí mě už neustálé opakování téhož jako bych nebyl nic víc než mazal teď to nemělo žádný význam chvíli jsem se jí to snažil vysvětlit samozřejmě že nic nepochopila odprošovala neví že skutečného umělce nelze urazit je možno zkoumat jeho umění jeho umělecký názor volbu formy výrazu ale přece cyklon kritiky ničí jen mimozy duby stojí zpříma

Jeli výtahem až úplně zespodu, kde se nacházely sklady materiálu, namačkáni na malém prostoru. Langevin se nudil a tak pozoroval podrobnosti jejich oděvu a snad poprvé si uvědomil, že se všichni oblékají stejně. Ve výběru jednotlivých částí garderoby bylo možno najít individuální rozdíly, ale vždy to byly svetry, kalhoty a košile, všechno černé nebo v tmavých odstínech, s nimiž kontrastovaly jen hladce vyholené ohryzky. Jízda na střechu netrvala víc než půl minuty. Laboranti tam dopravili dvě hranaté skříně, naložili je do vrtulníku a pak přišli k Vreuttovi a Langevinovi a očekávali další příkazy. Na denním světle bylo vidět, že jejich svetry jsou o hodně světlejší, než Vreuttův.

Langevin přivřel oči a nastavil tvář netrpělivým závanům větru. Od té doby, co byl zde, se z budovy dostal poprvé. Stroj, nastříkaný stříbřitou barvou a samé sklo, stál na betonové desce, byl už uvnitř. Listy vrtule nad kabinou připomínaly péřové listy palem, lehce se chvěly, jako by byly netrpělivé, kdy sekonečně pohnou.

"Musíme vám zavázat oči šátkem," řekl Vreutt nečekaně. "Je mi tolíto, ale je to nutné. Doufám, že proti tomu nic nemáte."

"Mám," řekl Langevin, "ale nemá to žádný význam."

Jeden z laborantů mu už na hlavě zavazoval rudý, podivně páchnoucí hadřík.

"Dnes si hrajeme na popravu?"

"Ale jděte," usmál se Vreutt. "Jde prostě jen o zesílení dojmu, až přiletíme na místo. Chci vám něco ukázat."

Neletěli dlouho. Vrtule se roztočila, stroj se řítil vpřed, Vreutt s pilotem si vyměňovali utržkovitá slova. Langevin z nedostatku jiné činnosti litoval, že si důkladněji neprohlédl pilotovo oblečení. Z nějakého důvodu to pro něj bylo důležité.

S přistáváním byly nějaké problémy. Když Langevin vyšel z kabiny, očekával, že mu okamžitě rozvážou šátek, ale Vreutt s pilotem připisovali větší význam skříním s nářadím - usuzoval tak podle zvuku. Slyšel kovový skřípot, zvonění hliníkových trubek a prutů. Vítr nabral na síle, vzduch se zdál studenější a ostřejší. Zvláště to pociťovala jeho dohola ostříhaná hlava.

"Teď se budeme zabývat vámi," uslyšel Vreutta. "Pozor!" ucítil slizký dotek vampýra, chvějící se pohyby, připojující čidla na jednotlivá místa. Museli mu při tom rozvázat šátek a pilot jej musel Langevinovi přidržovat na očích. "Pozor!" řekl Vreutt ještě jednou a Langevin se nad těmi komplikovanými přípravami bezděky rozesmál. Šok, způsobený zapojením vampýra, ten smích změnil skoro v nářek. Po chvíli bolest zmizela, zůstal jen nepříjemný pocit průhledné opony uvnitř hlavy. Padl na křesílko, které mu přisunulia zároveň z jeho tváře spadl šátek.

Přistáli na širokém skalním výstupku. Kolem se tyčily zasněžené štíty hor, nádherně vyformované a osvětlené plochy. Přirozeně silně popraskaná linie obzoru připomínala hřbet obrovského draka, který rád vyléhával na tomto místě, s tlamou opřenou až někde u ústí nížinných řek. Tam kde skalnaté valy zakrývala mlha, získávala krása ponurý nádech. Langevin se zamyslel nad monumentalitou hmoty, tak zřetelnou v horách a tak nenadno postřehnutelnou u jejich vzdálených příbuzných - polního kamení.

"Jestliže chcete, můžete tu malovat," řekl Vreutt, když se odtrhl od ukazatelů. Na přistaveném kontrolním pultu přeskakovala číslička, kroutily se hadovité křivky. Langevin hleděl na hory.

"Můžeme sem jezdit denně, pokud si to budete přát," uslyšel znovu vampýrem ztlumený Vreuttův hlas. S úžasem v něm zaslechl náznak příchylnosti. Otočil se v křesle a pohlédl vědci zpříma do očí. Ten se nachýlil, zmáčkl na pultu nějaké tlačítko a tlak na Langevinových skráních se zmenšil. Vampýr se odpojil - mrtvý klobouk s chocholem vodičů. Langevin jej sejmul a opatrně položil na křesílko.

"Podívejte se tam, prosím," uchopil jej Vreutt za loket a ukázal mu skály, které se od ostatních ničím neodlišovaly. Langevin se otočil tam, kam mu ukazoval. Byl to jistě nevšední pohled, zvláště pro někoho, kdo léta nevystrčil nos z městských zdí, ale Vreuttova vlezlá příchylnost, již si povšiml až teď, tlumila malířovy reakce víc, než by si přál.

"Pane Vreutte," pohlédl mu opět do tváře, "proč jste mě sem přivezl?"

Vreutt otázku ignoroval. "Teď se podívejte dolů," navrhl. "Tam v nížině, která je teď pokrytá mlhou, tady za těmi hřebeny je země. Pulzují města, hemží se lidé. To všechno se může stát vašim majetkem."

Langevin na něj vytřeštil oči.

"Nevěříte? Člověk beze zbytku oddaný umění, geniální umělec, dokáže silou svého díla dobýt celý svět. Vláda v rukou umělce je jistě jedinou přijatelnou formou vlády člověka nad světem. Již vědec podobného kalibru je o hodně horší situaci, a politik - škoda mluvit." Obrátil se k pilotovi a řekl:

"Vracíme se, pane Motarde..."

Zpáteční cesta proběhla skoro celá v mlčení. Langevin si všiml jedině toho, že pilot nosí stříbrnou bundu, jako kdyby se chtěl připodobnit svému stroji. Když se ale otočil na Lange-

vina, aby mu něco řekl, mihl se pod hladce vyholeným krkem tmavý límeček flanelové košile.
nejhorší jsou noci ty nelidské sny by bylo zbytečné popisovat slovy vícekrát za týden se opakuje valpuržina noc a tehdy musím přijmout co mi patří po takovém nářezu si dovolím volný den abych získal zpět rovnováhu jen chodím a ptám se zda jsem ještě člověk z toho že mám dvě nohy hlavu pár rukou nevyplývá mnoho co když někdo uvnitř obratně vyměnil instalaci snad jen změnil některé spoje anebo něco přidal elektronika používá doplňky a obrátila svět vzhůru nohama čím je narkomanie když ne doplňováním organizmu celá naše civilizace stojí na doplňcích stejně jako kultura všechno již bylo dávno řečeno a všelijací fraječi k tomu chtějí přidat těch svých pár ž ástů a chtějí tomu dát nový význam století tuposti hlouposti běhání dokolečka objevování stále nových smrtonosných hraček věda jen zvětšuje problémy technika morduje žiot skoro ř ímo nenabízí žádný zázračný protijed ani potěšení dnes jsem v hodinách grafiky udělal takovou kresbu dvou otrhanců s odpornými tlamami kteří překopávají nějaké zbořeniště a ze zbytků toho co zůstalo si je možno představit jak nádherná budova to byla než byla zničena oba usmolenci umazaní jak hovada jeden říká druhému koukej tolik popela a diamantů není to nejhorší satira na literaturu v téhle zemi na tu pseudoliteraturu šikovné ukrývání nejdůležitějších problémů zalepování očí kytem tak mizerné jakosti že odpadne než uplyne hodina poslat tu kresbu nebo ji schovat do složky tak jako jiné stejně to nevytisknou tady každá nebanální myšlenka vzbuzuje strach a řeči o sypání písku do součástek ty které jsem poslal minulý týden zapadly jako kámen do vody měl bych hlášku z výstřižkové služby zato přišly první recenze svátky smíchu seriál reportáží z fiktivních zasedání soudů to ještě v literatuře nebylo napsal jsem to v hodinách prózy vydal to gallimard v pěti tisících barevná obálka dobrý papír co si přát víc prý byla diskuse na pátém programu jako obvykle jsem to zameškal a slečna peltierová s půvabnými ústy mi to natočila na video má taky hezké oči velice smutné vševědoucí mám z ní dojem že zná nejskrytější tajemství recenze nemastné neslané ani jedna se nedotýká podstaty umění dnešní umění je poznamenáno prokletím komercionalizace nikdo není schopen samostatnosti protože cenou je mlčení já jsem poslední budu stát na stráži diktovat do magnetofonu budu psát kreslit bušit do kláves a otesávat kameny zato budoucnost ocení mou snahu mou pozici geniálního vícebojaře ne náhodou platí v atletice za královnu disciplin desetiboj fraška dělat něco v jednom oboru zkuste všechny uvidíte co po vás zůstane začali jsme s pohybovými zkouškami hamleta náhodou jsem se dotkl těla stařenky která hraje ofélii má prsa jako mladá dívka přemýšlel jsem nad tím dlouho občas se mi podaří usnout s vampýrem na hlavě stává se že vampýr trochu zahání noční můry které se honí v mé hlavě budím se ostrou bolestí rozpálený skleněný hrnec sálá teplem soukám se z něj s pocitem jako po sexuálním poměru jako bych odpojoval část sebe samého tod vím co cítí raketa která odhazuje použitý stupeň snad by bylo možné pozvat ofélii do pokoje svléknout ji důkladně si ji prohlédnout jsem já to ale svůdník zajímalo by mě jak by reagovala a kdy to udělat v hodinách baletu poezie dramatu drama ne dost již utrpělo přece jen jsem hansovi zazáviděl tu inscenaci několik večerů už diktuji ze všech sil

Všechno ukazuje na to, že se nacházíme v Langevinově pokoji. V centrálním bodu scény jsou stojany, na nichž plátno umístěné tak, aby nebylo vidět, co umělec právě dělá. On sám, schýlený

nad plátnem, soustředěně nanáší barvu drobnými tahy štětce. Všude visí hotové obrazy. Vchází Vreutt, Langevin jej uvidí a přestane malovat.

Vreutt: Dobrý den, pane Langevine. Zase pracujete?

Langevin: Jak vidíte.

Vreutt: Mohu se posadit sem? /sedá/ Dnes se zdržím trochu déle. Pokud proti tomu nic nemáte.

Langevin: Kdepak. Dáte si čaj?

Vreutt: Děkuji. Pane Langevine, přejděme hned k věci. Od jisté doby pracujete velice intenzivně. Přiznávám, že svědomitě vykonáváte všechny pokyny a přesně podle smlouvy se zúčastňujete našeho výzkumu. Dnes přišel čas k tomu, abychom shrnuli váš podíl a zamysleli se nad tím, co dál.

Langevin: Poslouchám.

Vreutt: Řečeno velice ohleduplně, nemám pro vás nejlepší zprávy.

Langevin: Nemusíte odvažovat slova, abyste mě neurazil. Jsem člověk, s nímž se život nemazlil a který měl štěstí jen zřídkakdy. Nikdy jsem nevyhrál v loterii ani nejmenší sumu. Když mě potká nějaké radostné překvapení, reaguji podezřívavě, hledám nebezpečí, které se za tím skrývá. Zvykl jsem si považovat smůlu za normální věc. Mimoto si myslím, že jsem chlap. Ven s tím.

Vreutt: Ta bestie život vámdala zabrat. Hm, dá se říci, že ta drezura, jíž jste prošel, je údělem každého z nás. Snad nám to usnadní naše rozhodnutí. Pane Langevine, důkladně jsme prozkoumali filmy, které jste nám dal, i práce, které jste vytvořil zde. Natolik, nakolik to bylo možné, jsme se snažili nahlédnout do vaší umělecké osobnosti, sledovat, co provází vznik vašich děl. Technika takového sledování je stále ještě velice nedokonalá, občas nelze jednoznačně zjistit, co zodpovídá za ten či onen impuls. Vy sám to nevíte, tak proč my, vetřelci zvenčí, bychom měli být lepší? Ale přesto se nám některé věci podařilo určit s vyhovující přesností. Váš talent jsme ohodnotili jako průměrný, nebudete nikdy skutečně velikým malířem, jako například Mondrian, Utrillo nebo Toulouse - - Lautrec. Nevylučujeme, že vaše práce v budoucnu nezískají komerční úspěch, že budou mít dobrý odbyt. Možná, že se vám podaří přitáhnout k nim snoby - popularita je přece královstvím iracionálna - ale nikdy nebudete moci s čistým svědomím tvrdit, že jsou kupovány pro svou kvalitu. Tato prognóza nepatří mezi ty nejšťastnější a nejjistější, jisté kvalitativní skoky, které nikdo nemůže předvídat, mohou způsobit její neplatnost. Ze dne na den můžete změnit způsob malby, umělecké myšlení, začít se na svět dívat jinak... Ale pro vás zní diagnóza za současného stavu našich znalostí tak a ne jinak.

Langevin: /po krátké přestávce/ Rozumím. Budu k vám upřímný, proč také ne. Čekal jsem to. Od té doby, kdy jsem nabyl dojem, že jsem v sobě objevil jistý malířský talent, jsem se často věnoval určování jeho mezí a kvality, obecně řečeno. Došlo mi, že disponuji dosti průměrným zbožím, ale stávalo se, že přicházely chvíle povznesení, které likvidovaly pochyby a dodávaly mi odvahy. A tak to šlo dál a dál. Plynulaléta, naučil jsem se řemeslo, přibývalo prací, na pochyby jsem si dokázal zvyknout - nakonec, co je to za umělce, jehož netrápí pochyby. Tragika mého života spočívá v tom, že mohu jedině zvolat: "Bože, dal jsi mi talent - ale malý!", ale ne zříci se malomyslní, protože je nemám čím nahradit. A člověk mého ražení musí mít nějakou iluzi, která by mu pomáhala živit jeho přesvědčení o vlastní výjimečnosti.

Vreutt: Snad vydržíte jistý komentář na podobné úrovni: dokonce

i nevelký talent je možno rozdmychat jako dohasínající ohniště. Nejde ale ani usilovným foukáním rozdmychat hranici, v níž nedoutná ani jiskérka.

Langevin: Řekl jste to s podivným uspokojením. Teď nevím zda jsem vaše očekávání zklamal nebo splnil. To ale není důležité. S nepatrností talentu jsem se pokoušel bojovat velice nepůvodními zbraněmi, když jste je zpozoroval i v /zasmál se/, co nejvíce jsem pracoval. Zvyk pracovat mě v určitém stupni provází dodnes. Znáte tvrzení, že génius se skládá z jednoho procenta talentu a devadesáti devíti procent píle? Vyhlásil jsem válku vlastní netalentovanosti.

Vreutt: Ale k tomu je třeba také talent. Ne, génius z vás nebude.

Langevin: V mém vývoji mělo nezanedbatelný význam zjištění, že někteří lidé jsou předurčeni k úspěchu a jiní zase k úloze věčných páriů. Takové bahno společnosti, na němž vyrůstají ostatní. Všiml jste si, že se na mých obrazech neustále opakuje motiv biblického Joba? Od jisté doby je Job mým paklíčem, interpretačním vzorcem, univerzální formulí, která mi objasňuje člověka, zvláště pak současného. Váš názor mnou neotřásl, jak vidíte, právě naopak, dodal mi sílu, víru - skoro mije to příjemné. Aspoň něco z mých názorů se potvrzuje.

Vreutt: Je to zvláštní, čerpat uspokojení z ran. Dentista -sadista, malíř - masochista. Vysvětlete mi, prosím, malou pochybnost. Job, pokud si vzpomínám, byl člověkem majetným, měl dost vysoké postavení, měl početnou rodinu - než to všechno ztratil. Vy jste neměl nikdy nic. Od počátku.

Langevin: A kde je počátek člověka? Závidím vám, že to víte. Je to jen zdánlivý rozpor. Nedat je stejné, jako vzít. Jaký je rozdíl v tom, když někomu odebereme bohatství v dospělém věku nebo ještě před narozením? Dejme tomu, že jsem měl bohatého otce, kterého výkyvy konjunktury dovedly k bankrotu. Místo toho, abych se narodil jako syn boháče, jsem světlo světa uzřel jako chudák, navždy odsouzený k tření bídy. Je pro mě důležité, zda otec spakoval svých pár svěstek když mi byly dva roky nebo deset, anebo když jsem se ještě vrtěl v matčině lůně?

Vreutt: Jak byste vysvětlil silu, která to vše řídí? Job byl postižen ranami jako božími zkouškami. Dokážu pochopit božský rozmar. Proč by ale měl Bůh odmítat udělení daru, i když existují veškeré podmínky pro to, aby obdaroval; proč by měl omezovat příděl talentu, namísto velkorysého věnování? Bůh je přece laskavý. Proč tedy tvoří lidi horší, než by mohli být?

Langevin: Snad pro totéž - jako zkoušku. Podívejte se - na tomto obraze ukazuji svět jako zkušebnu odolnosti, kde je testována lidská odolnost, kde se provádějí velkorysé destrukční testy lidského materiálu. Písmo svaté ale praví, že na člověku leží prvotní hřích, spáchaný v ráji - utržení jablka ze Stromu vědění dobra a zla proti výslovnému božímu zákazu.

Vreutt: Zůstaňme ale u Joba. Líbí se mi vaše novátorské vysvětlení starého mýtu. Pokusím se o to opřít. Víte, když jsme vám kdysi prozradili, že naším cílem je zkoumání fenoménu uměleckého prožitku, neřekli jsme vám celou pravdu. Prosím o prominutí - neříká se všechno každému vandrákovi, jimž - nač to skrývat - jste pro nás tehdy byl. Museli jsme se také přesvědčit, zda jste nebyl někým vyslán - i taková hrozba tu byla. Dnes vám mohu odhalit kousek tajemství: samotný fenomén uměleckého prožitku nás příliš nezajímá.

c Trochu jistě ano, ale jen okrajově, zdaleka ne jako hlavní díl. Chceme se naučit přenášet nebo uměle vyvolávat emoce, vzlety, extáze, podlehnutí vlivům nadšení, vnuknutí, nebo jak ještě chcete. Tyto stavy se spojením s řemeslnými znalostmi přejí vzniku geniálních děl. Proto se mi tak zalíbilo, že jste do svého spřežení zapřáhl Joba, protože naše nadace se zabývá mechanismem, řekněme, dejobizace. Job je pro nás surovinou, výchozím bodem, cílem, je tím, kým byl, než byl pozbaven svých světských statků. Tedy tím, kým by mohl být, kdyby nebyl degradován na Joba.

Langevin: Nevěřím na umělou výrobu géniů. To nejde, vzít prvního lepšího z ulice, poškrábat jej tam, kde je třeba, abychom dostali nového uměleckého potentáta, který zavalí svět díly, vyrážejícími mu dech. Podařilo se vám vytvořit elixír z potu Salvatora Daliho a rychle jím někoho napojit? Váš nápad neobsahuje ani zrnko kumštu - v hrubě vyrobené formě můžete odlévat kovadliny, ne motýly. Těžko také najdete vulgárnější přístup k člověku, než je jeho destilace, čili oddělit to, co se hodí a zbytek k vyhození.

Vreutt: /směje se/ Ani jsem si nikdy nepomyslel, že někdy narazím na vyznavače nenarušitelnosti svatyně lidského těla. Kdyby všichni mysleli stejně jako vy, byly by sekce mrtvol ještě stále hudbou daleké budoucnosti.

Langevin: Vůbec nechápete, co je to umění. Co je tak zvláštního v originálu obrazu, že to chybí v sedmi stech jeho kopií? Co tvoří mistra a obchází jako epigona? Výjimečnost umění vás znepokojuje a dráždí, jeho nepopsatelnost chcete co nejdříve popsat a zámlky - dopovědět. Sedřít z něj tajemství jako kůži se zajíce a hrdě ukazujíc kouřící maso chcete prohlásit - toto je kvintesence. A ke všemu ještě zapomínáte, že jev, zvaný umělec, je tvořen - až na zřídkavé záblesky - - ze všech těch pustých hodin, trávených v mukách, kdy se cítíte prázdným jako pen, všechny ty hloupé rozhovory a bezvýznamné situace. Opět se projevujete jako preparátor. Ty chvilky, v nichž se v záblescích inspirace projeví čin, samo řejmě zůstanou, a zbytek - do šrotu. Škrtáte život jednou čarou, dna si sedají jeden na druhý jako korálové keře. To vše je přece zbytečná nádstavba. Říkáte si: ten strojek s kličkou nejen že vdechne idiotovi uměleckého ducha a z neotesance učiní citlivéhočlověka, ale ještě k tomu nudný život spojí do koncentrátu, podobnému kostičce rosolu. Kandidátům hodně zvednout hlavu, nasadit klidný výraz tváře, na nic nemyslet - a hotovo! Fluidum vteklo - další exemplář hotov. To je přesně ta idea, jaká vyhovuje této prokleté době - vyrábět básníky na pásu jako automobily.

Vreutt: Mám pro vaše pobouření pochopení, protože vím, jak těžce se s novinakami smiřují ti, kdo znají jen tradiční cesty. Samozřejmě, že většina vašich argumentů byla jen plácáním do vody, protože jste se rozpovídal dřív, než jsem stačil cokoli objasnit. Protestujete proti samotnému principu - je to vaše právo. Ale přesto, když už se projektu zúčastnujete, nemůžete se tvářit, že vás jeho záležitosti nezajímají.

Langevin: /s nechutí/ Jsem samé ucho.

Vreutt: Naše nápady se rozběhly dvěma cestami. Zpočátku jsme se pokoušeli snímat hotové vzorce z mozku vynikajících umělců a poté jimi naplňovat mozkové struktury někoho jiného. V žádném případě tím nezískáme identického dvojníka, ani částečného ne, protože stejná modulace, použitá na různých strukturách, nezpůsobí jejich hloubkovou proměnu v čistě materiálním smyslu, ale pouze změnu některých vlastností, náležejících k této struktuře. Jinými slovy, Kowalski modulovaný vzorcem, sejmutým

z Einsteina, se nestává automaticky Einsteinem. Bude pouze myslet jako Einstein. Celý proces spočívá v přenosu vlastností fyzických struktur mozku dárce na komplikovaný rozvod proudů, jež později, po dešifrování, způsobují žádoucí změny struktur v mozku příjemce. U této operace je nutná pomoc kompjuteru, s kapacitou srovnatelnou s lidským mozkem. Samozřejmě, že čím větší počet elementů odpovídá podmínkám, čím vyšší je přesnost kódovacího i dekódovacího stupně, tím je výsledný efekt bližší originálu. Druhá cesta směřuje k vytvoření kompjuterového modelu těch částí mozku, do nichž chceme zasáhnout. Dárce je zbytečný, známe-li závislosti mezi nejtypičtějšími "opravami" a změnami, jež vyvolávají. To si můžeme ověřit experimenty prvního druhu. Nebezpečí této metody, nazvěme ji nepřímou modulací, spočívá ve velkých nepřesnostech, proces nutně charakterizujících. Díky známé složitosti mozku je jeho přesné okopírování nemožné, nikdy není jasné, kdy máme přestat model precizovat. Stačí jen malý omyl, podcenění toho či onoho činitele, stačí mu připsatjinou roli, než jakou má ve skutečnosti, aby přes nejlepší snahu experimentátora došlo k neodčinitelným následkům. Z tohoto pohledu sdílím vaše vášnivé výhrady. Bohužel, žijeme v době, kdy musíme zapomenout na mnohé výhrady. Mnoho svátostí bude narušeno, protože když to neudělámemy, budeme předstiženi někým jiným. Rozvoj vědy dnes uskutečňuje to, co by ještě včera bylo čistou fantazií. Já, pane Langevine, jsem dnes jediný, kdo ovládl nepřímou modulaci. Nebudu vás unavovat technickými podrobnostmi, stačí říci, že můj program určuje půl miliardy činitelů. K tomu musím připočíst nový typ dekodéru, ultradynamické sejizování elektrod, atakdál. Takže, pane Langevine, přijali jsme vás s úmyslem udělat z vás dárce. Nyní byste se ale, z příčin, o nichž jsem mluvil dostatečně dlouho, programu spíše hodil jako příjemce.

Langevin: Já nesouhlasím. Smlouva mou roli v programu tak detailně neurčuje.

Vreutt: Ale nijak ji neomezuje. O tom, k čemu vás budeme potřebovat, rozhodujeme my.

Langevin: Výtečně, tím jste mě angažovali, jste koupili můj malířský talent a čas. Teď se ale ukázalo, že jste si mě koupili celého.

Vreutt: Koupili jsme váš talent, jenže ne ten, který si představujete vy.

Langevin: Ne, a ještě jednou ne.

Vreutt: Vraťme se ještě jednou k Jobovi, obývajícímu vaše nitro. Neřeknete mi snad, že tam toho nájemníka trpíte z lásky. Tady se vám naskýtá možnost, snad jediná v životě, že se jej zbavíte. Budete největším géniem na světě, velikým umělcem. Má metoda nezná žádná omezení. Dokáže okopírovat největší žijící mysli, dokonce i bez jejich souhlasu, a dokonce i těch, kteří zemřeli již před stovkou let. Samozřejmě, že v takovém případě můžeme vzhled myšlenkových struktur určit jen velice nepřesně, jen na podkladu jejich děl, jež máme k dispozici. Velice nám to stěžuje práci. Nepřímá modulace nám dovoluje získávat kombinace, které se na zemi asi nikdy nevyskytly - a ani vyskytovat nebudou, nebudeme-li chtít je vyvolat. Dobře si to rozvažte - nikdy jste se nechtěl Jobovi pomstít? Podruhé se vám taková příležitost už nenaskytne. Milujete jej tak moc? Udělám vás větším, než byli Michelangelo, Leonardo a Rafael dohromady...

Langevin: Pokud mne malička deformace proudů, vyvolaná přeletem stíhačky, nesníží na úroveň debila.

Vreutt: Žertujete. Všechna zařízení jsou pod kontrolou. Jakoukoli technickou poruchu můžete předem vyloučit. Slibte mi, prosím, že si mou nabídku důkladně promyslíte, nemohu vás k ničemu

nutit, ale jsem si takřka jist, že až si s klidnou hlavou spočítáte všechno pro a proti, budete nakonec souhlasit.
Langevin : /ironicky/ A dostanu také takový svetr?

včera jsme se byli stříhat škoda že k holiči chodíme tak málo zhruba jednou za týden přijíždí autobus jdeme s radostí i když většina obyvatel je plešatá já patřím mezi největší vlasatce vždycky nás holí stejný holič nemluví a nežertuje pracuje velice odpovědně nastavuje automaty a bere nás po pěti zbytek si v té době prohlíží časopisy nebo si povídá na chodníku vracíme se v oblacích vůně každý má stejnou jako ostatní aby to bylo spravedlivé naše staženky se také nechávají stříhat všechny nosí velice krátké účesy vracíme se vyléčení z nadějí na únik nudě proč má holič jen monde a figaro a stejné časopisy jako naše čítárna ptal jsem se ofélie taky neví s ofélií je to ok dobyl jsem její srdce během zkoušek jsem se několikrát dotkl jejích nader jsou tvrdá jako u pubertačky svým způsobem to bylo vzrušující dotýkat se tak aby to nikdo nezpozoroval dokonce ani slečna peltierová ne nakonec ofélie pochopila oč mi jde vynechala několik veršů hans ji musel opravovat ztratila snad dvacet let oči jí plály jako skutečné ofélii po zkoušce jsem ji chtěl vzít do zahrady ale slečna peltierová nás rozdělila musíme si pohovořit pane mroane pozval jsem ji k sobě protože už nadcházela hodina sborové skladby je-li lidský hlas nejkrásnějším nástrojem musí být sbor nejkrásnějším orchestremprosím vás pane mroane co to vyvádíte s paní zapomněla jsem její jméno no dovolte slečno peltierová prostě ji ohmatáváte přede všemi v jejím věku už takové věci nejsou vhodné žádal jste ji aspoň o souhlas nevěděl jsem že se o to musí žádat bylo by to vhodné žena není objektem k ukájení zvrhlých choutek seděli jsme a rozmlouvali o ženské hrdosti podle slečny peltierové ženská hrdost věkem vzrůstá ztratila hodně energie když hanila mé počínání vysvětlovala jeho nevhodnost jako augražetka tak dlouho mě tlačila ke zdi proč prý to dělám až jsem ji nakonec kvůli svatému pokoji požádal aby mi stála modelem a pozovala mi k aktu vzdychla ach dlouho mlčela pak vstala a mechanickými pohyby se osvobodila z oděvu a hned pane mroane co povíte jsem dobře stavěná trpělivá mám dost času taky se strašně nudím když máte hodiny výtvarnictví nevěděl jsem co si o ní myslet pohled na mladou ženskou nahotu jsem už tak dávno zapomněl nepotřebný ztracený pohladil jsem rameno záda prs slečny peltierové držel jsem v dlaních teplé živé tělo myslel jsem na ofélii stáli jsme jako párek milenců marně jsem si snažil namluvit pocit vzrušení ten stav napětí smyslů který musí zachvátit muže v situaci kdy je sám s atraktivní dívkou prehistorie místo pokory jsem cítil radost a uspokojení nedostatek typických mužských reakcí mi dával nad slečnou peltierovou převahu vysvobodil mě z její samičí nadvlády díval jsem se jí do tváře drze arogantně jako kdybych se ve výšce prsou sochy teplé živé ale stejně jen sochy odtáhl jsem ruku je tu zima oblékněte se prosím zvedl jsem její věci a podával jí je po jedné příjemný pocit mohl bych jí tak pomáhat po každém sezení moc lituji slečno peltierová udělal jste to abyste mě pokořil m. líte se smutně se usmála přece nejsem horší než ofélie to jsem neřekl jste strašně hezká ale tento druh krásy na mne už dávno přestal působit nic ve mě nerozeznívá rozesmála se křišťálovým smíchem záchvat radosti počkal jsem klidně až to přejde poslechněte si raději báseň má titul modlíme se o válku přesto je to o míru svět se hlásí o válku vyvolat válku se stalo nutností dávno vymřeli poslední veteráni standarty se pokryly plísní bojiště velkých bitev zarostla trávou učebnice dějepisu jsou nudné jako dršťky na oleji potřebujeme nové velké bitvy zadat zemi

nové rány lidem dát nové vzpomínky bez války už déle nevydržíme slyš bože jak tě lid prosí bez války se strašlivě trápíme uvaž že naše trpělivost má také své hranice co si o tom myslíte dívala se na mne užasle hrozné nelidské děláte válečnou propagandu ne poezii ale kdo vám řekl že autorem jsem já vy ne nepovím kdo to napsal ale co se týče propagandy já bych s tím nesouhlasil málokdy najdete dílo s tak výrazným pacifistickým vyzněním nikdy jste neslyšela nic podobného a to vás leká asi jste se zbláznil pane moane pusťte mě prosím ven k službám máte otevřené dveře pak jsem přemýšlel o chlapíkovi který napsal ty verše přišel k nám nedávno nevím ani jak se jmenuje dal mi to k posouzení stále častěji se přistihuji u toho jak málo o nich vím po hansovi a mně je to už čtvrtý třetí je ofélie maluje květiny

Uvnitř Langevinovy pracovny - vše jako předtím. Teď ale jsou stojany prázdné. Obrazy, které stále visí na svých místech, vypadají starší, jsou zašlé patinou - tento efekt lze získat pomocí reflektorů s odpovídajícími filtry. Langevin sedí, Vreutt se prochází - nebo opačně, abychom scéně odebrali dojem statičnosti a zbytečné monotonnosti.

Vreutt: Buď zdráv, Jobe.

Langevin: Vítej, pokušiteli.

Vreutt: /s nedůvěrou/ Pověsils práci na hřebík? Přestal jsi malovat? Proč?

Langevin: Abych ti zkomplikoval život. Abych ztížil realizaci tvých plánů. Přesně tak. Tvé narážky s tím nemají nic společného. Určitě sis myslel, že když jsi mému malování nepřiznal žádnou hodnotu, se zlomím, posadím se a rozpláču se. Celý divoký se vrhnu na štětce a začnu je lámat, zničím barvy a z pláten si udělám veselý ohníček. Nedočkal ses.

Vreutt: Vždyť vidím, že to k tomu směřuje. Jen nechápu, jak by mi rozmary nájemníků mohly zkomplikovat život.

Langevin: Prohlédl jsem tě. Došel jsem k názoru, že se Job stal mou tvrzí, zbrojí a pancířem. Dokud se schovávám uvnitř, jsem pro tebe nedosažitelný. Proto ses snažil vylákat mě z krunýře jako želvu nebo hlemýždě. V mé Jobově kůži jsem zatím bezpečný, ale běda mi, když dovolím, abys mě z ní svlékl. Pak ti budu odkázán na milost a nemilost, budeš si se mnou dělat, co budeš chtít, protože už nebudu mít žádnou ochranu.

Vreutt: Řekněme, že máš pravdu. Co s tím má ale společného tvá stávka?

Langevin: Tím, že jsem se zřekl malování, tě zbavuji svého posledního bohatství. Bohatství, které je pro ostatní snad bezvýznamné, snad iluzorní i pro mne. Zříkám se jej, abych se stal ještě chudším. Nepochybuješ, doufám, o tom, že čím jsem ubožejší, čím dokonalejší je má chudoba, tím víc se stávám Jobem. Když končím s malováním, protivím se tvým záměrům, protože nejen že neopouštím svůj krunýř, ale naopak, ještě dokonaleji se v něm schovávám. Jak se teď na mne dostaneš, chytráku? Co na to řekneš teď?

Vreutt: Skutečně, je to chytré. Jsi nedobytný. Dokonale ses vtělil do role Joba. Jenže je tu otázka - proč?

Langevin: Abych byl originální.

Vreutt: Biblický Job byl za svou tvrdošíjnost bohatě odměněn. Dostal stejně početnou rodinu a jeho majetek se dvojnásobně zvětšil. Udělal se svým jobstvím dobrý obchod - jako první a také jediný. Jeho dnešní následovníci maji jisto-

pouze nouzi.

Langevin: V pořádku. Mně to stačí. Nezáleží mi na majetku, slávě nebo poctách. Marnost nad marnost a všechno marnost.

Vreutt: Přesto ale. Kdyby se někdo rozhodl zopakovat Joba v celé kráse a zůstal by jen u nouze, urážek a utrpení, které jsou dostupné každému, ale neochutnal by odměnu za víru a tvrdošíjnost - byla by to napodobenina velice nedokonalá, dokonce špatná. Job bez odměny, Job bez happyendu přestává být Jobem.

Langevin: A co má být. To je má ztráta. Budu tedy Jobem jen částečně, na ten zbytek rezignuji.

Vreutt: Jai to ale kus mezka. Zkusme to tedy jinak. Přehoď výhybku své fantazie a přestav si, že jsi strašně bohatý. Řekněme, že jsi obchodník nebo vysoký úředník. Patříš k finanční elitě, mezi níž je velice těžké se dostat, kdo to ale dokáže, může klidně spát. Dosáhl jsi, alespoň v hmotném smyslu, maximum toho, čeho člověk na tomto hřišti může dosáhnout. Nechme stranou triviální zjištění, že ses tak stal ideálním kandidátem na Joba, je tady ještě jeden důvod k obavám - tvé děti. Uvažuješ, co bys pro ně mohl udělat už teď. Rozdělit jim peníze, to umí každý. Jde o něco zvláštního, něco, co by odpovídalo tvým možnostem nadčlověka. Od ostřelovače se požaduje víc, než od obyčejného střelce. Jak dětem zajistit budoucnost, jak je obdarovat, zvláště když jsi zjistil, což pro tebe bylo velikým zklamáním a nedokážeš se s tím smířit, že nemají tvé schopnosti ani zájmy. Sám sobě vysvětluješ, že je zkazilo skleníkové prostředí, které jsi jim zajistil, že kdybys k nim byl tvrdší, neurovnával jim životní cestu jako válec nebo ledoborec, vyrostly by z nich pevné stromy a ne útlé rostlinky. Nu což, co se stalo, nedá se odestát. A podobné problémy trápí i tvé společníky a zákazníky, stejně bohaté a stejně tak využívající své možnosti. Mluvíte o tom jen letmo, v přestávkách mezi zasedáními, konferencemi. Slovo ke slovu... kdyby to tak šlo, za kousek bohatství koupit budoucnost pro Jindříška a Patricií, Jima a Ethel. Ani se nesnažíte, aby se pro ně vaše bohatství podstatně rozmnožovalo, jenže prachy dělají prachy. "Milion je strašně jednoduchý!" určitě jsi tenhle šlágr Johna Celluse už někdy slyšel. Tady nejde o uznání nebo potlesk, protože i ty se spojují se štěstím. Tato myšlenka není veřejná, ale ani mezi sebou si nepřiznáte, že věrně odráží vaše touhy, chuť vykročit z ohrady, do níž vás umístil osud. Vytrhnout se mu, postavit se mu, aspoň prostřednictvím vlastního syna nebo dcery - to je vaše touha, tak zní váš příkaz. Je to zvláštní, ale ani souhlas, ani nápor vašich potomků vás nezajímá. Vdechnete do těch znevolněných stínů nového ducha. A ne jen tak nějakého, ale uměleckého. To je to, k čemu vás vede váš rozmar - mají se stát geniálními umělci. Nejen obyčejnými umělci, ale génii.

Langevin: Co je to za nesmysl? Sbírat nadání ze skutečných tvůrců jako elektrický náboj a vrážet je do pařezů tak dlouho, dokud neobživnou! Už jsem říkal, že tato myšlenka vyráží svou vulgárností dech.

Vreutt: Chápu tvé znechucení, ale nesdílím je. Před sto lety bylo vulgárním vybrat srdce z hrudi a nahradit je jiným, odebraným někomu, kdo sotva zemřel. Jak to bylo vulgární! Lidé věřili, že je to nesplnitelné a že když lékaři projeví tak velký nedostatek etiky, projeví ji živý organis-

mus, který zmaří jejich snahy. Netušili, že živý organismus, je tak elastický, jako máloco a že se takovým experimentům velice ochotně podrobuje. Výsledek znáš. V naší době se už vyměňují celé hlavy nebo mozky a nikdo nž nekřičí. A přesto ta skupinka prominentů, jejichž názory jejich názory tady, bez ohledu na nějaké jemnosti, tlumočím, navrhuje akci s nesrovnatelně menšími důsledky. Něco jiného je měnit mozky jako obvazy nebo přelévat jejich obsah jako krev, abychom díky tomu povznesli lidský rod na vyšší úroven.

Langevin: Jak lehce vyslovuješ ty bludy! Tento ďábelský experiment směřuje k tomu, že z historie lidstva bude vymazáno umění, že bude setřeno ze zemského povrchu. Kde může být umělcem každý, tam žádné umění existovat nemůže. Kdo bude obdivovat jejich geniální díla? Napni zrak a pohlédni o kousek dál - co vidíš? Bandy zdivočelých avantgardních umělců, kteří číhají na osamělé chodce, unášejí rukojmí, rvou se o těch pár jednotlivců, kteří před osobitým způsobem skládání sonetů budou dávat přednost dejme tomu alkoholu. A to už ani nemluvím o tom, že mi vstup do tohoto pokoje ze sněhových vloček a hedvábného papíru, tvořícího umělcovu duši, smrdí svatokrádeží, jako kdyby tam vjel buldozer, tank, jako sebevražedný útok. Je to fascinující doba, pro niž není nic svaté. Nepředvídám jí hezký konec.

Vreutt: Už jsem ti přece říkal, že ničitelé strojů a vyznavači svatyně lidského těla jsou přežitkem. Leží na smetišti dějin. Opět se našel někdo, kdo se domáhá dodržování smyšlených tabu. Neberte srdce! Zpět do džungle! Zpět do jeskyní! Taková civilizace, jako je naše, se vyznačuje tím, že vyzkouší každou možnost a žádnou předem neodmítá. Výmysl skupinky finančníků, který by byl v jiných podmínkách zamítnut, nebo by se setkal s výsměchem, měl štěstí - přišel v době, kdy už byl dostatek prostředků na jeho realizaci. Kde jsou přístroje, znalosti a peníze, tam se nikdy dlouho nečeká. Rozběhl se výzkum. Vznikl program, oficiálně přijatý a financovaný, protože vlivným lidem státní orgány přejí. Nakonec, tyhle osoby přece ten stát řídí.

Langevin: Takže to je ten program, jehož se oba zúčastňujeme?

Vreutt: Myslí ti to. Program už běží deset let. Měli jsme obrovské potíže, zpočátku se zdálo, že přes teoreticky přímou cestu, se nedokážeme hnout z místa. Celý program byl několikrát na pokraji krachu, hrozilo mu znechucení mecenášů, vyčerpání prostředků. Děti dospívaly rychleji než pokračoval výzkum. Ale pokaždé v nejhorších dobách se podařilo dosáhnout nějakého úspěchu, jako kdyby hmota znamenala naše problémy a přejícně nám pomáhala. Občas jsem měl pocit, že si hrajeme s živou bytostí, která nám dává jen tolik, kolik si podle jejího názoru zasloužíme.

Langevin: A proto se zúčastňuješ té příšernosti, která volá o pomstu až do nebe?

Vreutt: Ne. Fascinuje mě to. Uvědom si, že celých dlouhých dějinách lidstva, se předmětem osobního vlastnictví stalo už prakticky všechno. Samozřejmě, nejprimitivnější formou bylo přivlastnění si výdobytků cizí práce. Jemnější formou zase využívání schopností a talentu některých lidí tak, aby prospěch sklidil někdo jiný. Nikdy se to ale nedělo přímo, s pominutím společenský přijatelných lstí a závislostí, jimž se musel konkrétní nositel schopnosti přizpůsobit. Teď to ale celé zjednodušujeme. Přichází nová doba a my jsme jejími proroky. Jak nádherný je to pocit dělat něco nového, o čem před tebou neměl nikdo ani ponětí! Je to přímo rozkoš, pro-

jektovat novou podobu světa, vidět, jak ti vzniká pod prsty.

Langevin: Jak žalostné nadšení! V co ten ksicht naší skutečnosti chceš proměnit? Smečky umělců, géniů budoucnosti, utajených Michelangelů a Leonardů budou trpět muka pod vampýry, budou prožívat umělecké nadšení ve skleněných báních na hlavách, napojeni na hrací skříně jen proto, aby duševně pohnojily prominenty. Z utrpení, z touhy nešťastníků po svobodě měřené délkou káblů, se budou vyrábět pilulky proti neschopnosti, destilovat sirupy vzletu - a sypat a lít do té pouště, dokud se nenaplní. Budou se stavět pyramidy v jiném rozměru a měřítku, hromadně se budou sloni předělávat na skřivánky. Na tohle si hraješ, na ten nový druh feudalismu, teď pro změnu myšlenkového, protože po umělcích přijde řada na vynálezce, filozofy, konstruktéry, lékaře. Každý feudál nového typu bude před spaním vysávat porci svých poddaných, pít sklenici kompotu z jejich mozkovic. A když se vyčerpají? Není nic jednoduššího, sáhne se po nových. Takový svět tedy stvoří tvé úspěchy. Zřekni se jich! Znič výsledky výzkumu, zruš zápisy, zabij se! Všechno bude lepší než ty legální hekatomby. Raději trp sám než by měly trpět tisíce nevinných.

Vreutt: Doufám, že to nemyslíš vážně. Teď už není cesty zpátky. Dokonce i kdybych tě poslechl, nedokážu nic zničit. Proč bych to měl dělat? Mně se tato vize líbí, její krása mě uchvacuje. Cesta do tohoto světa je otevřena, je jí nepřímá modulace. Doba, která přichází, bude ve znamení skutečného docenění člověka. Člověk se stane nejvyšším cílem. Naše nenáročná aparatura a schopnosti tomuto cíli mohou nanejvýš pomoci, ale nemohou jej nahradit. Teprve v tomto novém světě se člověk stane nenahraditelným. Zanedlouho - zítra či pozítří - bude proveden poslední pokus - spiritus movens, uskladněný s tak velikým vynaložením prostředků a svědomitosti v pamětích kompjuterů, se přemístí do těla nového majitele. Nebude jím ale ani Jindřišek, ani Patricie, i když zaručuji úspěch. Ti, kdo platí, mají své rozmary. Naší věcí je uspokojovat. A zde je tvá příležitost. Poddej se nepřímé modulaci aby se dokázalo, že nehrozí žádné nebezpečí. Tak vá příležitost se ti už nikdy nenaskytne. Staneš se jedním z největších světových umělců. To bude tvá odměna. Na stejné úrovni jako ty jich bude nanejvýš tak deset nebo patnáct. Sériová výroba nemá smysl, v tom máš pravdu, genialita nesmí devalvovat. Jak ses rozhodl?

Langevin: Proč máš ještě nějaké pochyby? Samozřejmě, že jsem proti. Smlouva mě ke spolupráci, která by šla až tak daleko, nezavazuje.

Vreutt: Smlouva tě k tomu nezavazuje, to ne. Zamysli se ale nad tím, co chceš zachránit, hlupáku. Vlastní obal vyplněný senem? Nech si ho. Zvykl sis na roli věčně prohrávajícího? Je ti tak nádherně s tím tvým Jobem?

Langevin: Řekl jsem ne!

Vreutt: V tom případě rozdáme karty naposledy. Tato složka /podá Langevinovi kartónovou složku/ ti otevře oči. Vyjasní ti, že se za toho, kým jsi, považuješ neprávem. Když tě k nám dopravili, neměl jsi nic. Byls pouhým tulákem, kterého naprosto vyčerpaného sebrali na pláži. Kdyby nebylo nás, zdechl bys důstojně na smetišti a tvé ostatky by roztahali psi. Po první operaci nepřímé modulace jsi uvěřil, že se jmenuješ Langevin a začal jsi malovat. Opakuji: co chceš svým nesouhlasem zachránit, jaký druh panenství? Totožnost, kterou nemáš? Výjimečnost, za níž děkuješ mně? /Přerušuje řeč, hlasitě oddechuje, protože poslední věty skoro zařval./ Teď odejdu a ty se zahrabej do těch papírů. Doufám, že se kolečka v tvé hlavě

trochu urovnají. /Odejde./

naposledy používám vampýra nechci si hrát na hloupějšího než jsem obracím se na vás kdo jste skryti na druhé straně elektronických přístrojů bezpečně schováni zkoumáte každý signál pro tebe vreutte pokud tam ještě jsi už dávno jsem přišel na to že vampýr se v mém pokoji neocitl pro parádu ani pro mé pohodlí ideální forma rozhovoru museli jste nás donutit abychom jej používali dáváte nám něco do žrádla do pití nasycujete něčím povlečení i oděv kolik jen tu je možn stí navedl jsem toho tlustého žrouta několik dnů vyhazoval mé porce a já se živil jen ovocem a chlebem pil jsem čistou vodu zbavil jsem se vampýrovy moci a právě tehdy jsem nadiktoval langevinův příběh občas se stávalo že jsem ráno nepoznával zápis toho co jsem diktoval zdálo se mi že není můj dnes už vím že jste zasahovali do vampýrova zápisu vyslel jsem si ó ty svatá prostoto že jen já si vysloužil váš zájem vlastní vampýr v pokoji dobře vymyčleno mozkovice je otevřená jako rozlousknutý ořech znáte každou myšlenku kontrola podávání návrhů a přece sbíráte jen ty zbytky které jsou pro vás tak cenné cpete do nesčíslněkrát znásilněných buněk své pokyny řídíte mne nás jako loutky na neviditelných provázcích každá s vampýrem na hlavě každý večer prožíváme své malé orgasmy říháme do skleněných kýblů zmatky beznadějných myšlenek noční můry které slučují sen i skutečnost v jedno pečlivě hlídáte abychom se vzájemně moc nenavštěvovali abychom neměli důvěrné vztahy konkrétně slečna peltierová její nečekaný striptýz a černé golfky stálá součást jejího oblečení zábavný nápad královny prosit o roli modelky u takového mazala jakým jsem já výstřední rozmar chladné ženy nebo snad test tu svou roli zahrála nádherně chtěli jste prozkoumat mé reakce jak je milé že na nás pořád myslíte nafasovaný vampýr každému proto jste nás každý týden stříhali čidla mají ráda nakrátko ostříhané vlasy milují pleše holič který pro své zákazníky má jen figaro a monde jednou se mi podařilo koupit si košík třešní hleskově jsme je snědli dřívnež přišla slečna peltierová košík byl vystlán novinami schoval jsem je do kapsy zrovna v tom čísle byla na kulturní stránce otištěna recenze knihy zapomnění básní toho ze šestky ani zaboha neudržím jeho jméno v hlavě má nešťastná paměť výtisk v knihovně tu recenzi obsahoval a ten z trešní ne sestavujete ty noticky vyrábíte po jednom vydání speciálně pro naši čítárnu a pro holiče dal jsem si tu trochu práce a prohlédl si své výstřižky jasný výsledek píše to jedna osoba maximálně dvě o přestávkách nahrávají na video diskuze jakoby z pátého televizního programu pro kterého čerta si s tím dáváte takovou práci my víme že vy víte že my víme dům důchodců není žádný dům důchodců hans není režisérem ofélie herečkou ani malířkou maník ze šestky není básníkem já nejsem šíleným multiinstrumentalistou to jsou jen okuje kiks odpad experimentu stejně jako marné vzpomínky pomaličku dohoříváme na té blýskavé skládce mez sobě podobnými lidskými odpadky třicet nejgeniálnějších umělců světa pořád dáváte na hlavy potencionálních kandidátů kovové obruče zalité v plastiku abyste je v co nejkratší době přizpůsobili svým potřebám jsou mladší než my nebo jim se stejnou péčí přidělováte hlavy starců předvídali jste když jste v krátké křeči kondenzovali umělcův život muka rozčarování bolestí porážky za půl hodiny nám takhle všem připíši po padesáti letech kiks experimentu předčasné stáří naše hlavy zdobí šediny bez úctyhodnosti trest za lehkověrnost je mi to jasné zradil jsem Joba zřekl jsem se jej vylezl jsem ze spásné ulity sám jsem vreuttovi vlezl do drápů zachtělo se mi zesoučasnit starobylý mýt o jobovi vítězně odmítajícím všechna pokušení náhoda došlo tu k nezajímavé dru-

hé variantě job podléhá čímž se stává jobem navěky jobem poraženým zbaveným odměny a dokonce i naděje je mu dovoleno jen truchlit na absolutním rumovišti víra v pojistky skryté v mechanismu světa se ukázala planou nějaké heisenbergovy zákony které nedovolují nějak podstatně zasahovat do hmoty osvobozující od volby dokončující jej za nás nic takového není neexistují bariéry pro osvícené lumpy bůh nepředvídal lidskou licoměrnost poslední odvolací instancí je lidská morálka to že dokáže rozlišovat mezi dobrem a zlem neboli nic víc než nula třicítka jobů na troskách starého světa dávno už nepřišel nikdo nový nakonec se vreuttovi ze směti káblů podaří dostat syntetického génia program pokračuje jsme nadále jeho součástí tento zápis považujte za varování budete-li vědět to co já nemohu už žít tak jako doposud předstírat přátelství usmívat se na slečnu peltierovou nemám tušení co udělají dokud program pokračuje ještě není všechno ztraceno ale varuji vás mějte se na pozoru nebuďte bezstarostní
/únor 1985/

film - dfilm - film - film - film - film - film - film

HIGHLANDER

režisér: Russell Mulcahy

scénář: Gregory Widen, Peter Bellwood, Larry Ferguson
podle románu G.Widena

hrají: Christophet Lambert, Roxanne Hart, Clancy Brown
Sean Connery, Beatie Endey

země vzniku USA,1986

Velká popularita fantasy svědčí o tom, že není tak špatné, jak se nám to pokoušelo namluvit hodně, v podstatě chytrých , lidí. Dobro člověka fascinuje a přitahuje. Vždyt všechny knihy a filmy žánru fantasy pojednávají o jediném : o boji dobra se zlem.

V pradávné minulosti /podobně jako ve vzdálené budoucnosti/ se může stát všechno. Ve fantasy je víra v zázračné vynálezy, na kterých staví SF, nahrazena vírou v magii, v tajemné síly dostupné pouze pro některé / ostatně stejně jako i zákony fyziky/.

Na plátnech kin se objevil film, vyprávějící o boji dobra se zlem, film o světě, ve kterém se stávají věci, které by se zdály nemožné.

Tento film, H i g h l a n d e r / v polsku běží pod názvem Nesmrtelný - pozn.překl./, stejně jako Terminátor nebo Blade Runner, spojuje elementy fanatsy a hororu. Díky tomu se povedlo udržet po celou dobu slušné tempo filmu.

Děj začíná v roce 1986 v New Yorku zápasem. Ale již v následující sekvenci, ve scéně v garáži pod Madison Square Garden svádí dva od ostatních vcelku se ničím nelišící muži souboj meči.

Hudební kulisou této epizody je nahrávka rockové skupiny Queen, která nám dělá společníka i dále, kdy se přenášíme do Skotska šestnáctého století, abychom tam znovu potkali vítěze souboje - Connora Mac L e a d a .

Ve filmu je nesmrtelnost, o které lidé vždy snili, výsadou nevelké skupiny vyvolených. Přiznal by některý z nich, že má vlastnost, které, přestože je nepochybně užitečná, z něj dělá vyvoleného? Mac Lead pocituje důsledek své vyjímečnosti bolestivě na své vlastní kůži. Přestože je v bitvě strašlivě raněn zlověstným rytířem Kurganem - ožívé. Pro jeho krajany je to nepochopitelné a strašné, vidí v tom ďáblovo dílo. Málem nebožtík je vypovězen z rodné vsi.

Christopher Lambert je v roli Connora Mac Leada velmi působivý. Je přesvědčivý stejně tak v 16. století jako i ve 20.století.

Zpočátku nechápe, co se s ním stalo. Kým je, mu vysvětlí teprve R a m i r e z / Sean Connery /, který ho nalezl, aby se stal jeho učitelem - jak šermu, tak i pravidel boje, který ho čeká v budoucnu. Ukazuje se totiž, že i nesmrtelní mohou zahynout, ale pouze rukou jiného nesmrtelného.

Protivník Connora je démonický K u r g a n , kterého hraje Nancy Brown. Výkon tohoto herce je neslýchaně sugestivní, stejně jako Lambert, i Brown si vede dobře jako zlověstný kněz i jako trochu úchylný newyorský punk. Přitom ztělesnuje zlo tak, že divák ani na chvíli nepochybuje o tom, kdo vyhraje.

V Highlanderovi nechybí vlastně nic, čím dráždí současný film diváka; od realisticky ukázané války klanů ve středověkém Skotsku až po automobilové honičky po ulicích New Yorku. Nemohou také chybět ženy.

Ramirez, připravující Connora, mu mezi jinými radí, aby se nevázal na ženy, které jsou smrtelné. Ale kdo by přijal radu, která se zakládá pouze na zkušenostech jiných. MacLead prožívá hezký román s nevinnou blond dívkou Heather. Žije s ní dlouho a šťastně; vede život rolníka. Ale jejich konečná cesta nemůže skončit společným koncem.

O pět století později se setkává s Brendou Wyattowou / Roxanne Hart/. Je soudní znalkyní newyorské policie a současně specialistkou na středověké zbraně. Jiná doba, jiné ženy.

Ve 20.století již mnoho nesmrtelných nezůstalo. Většina zahynula rukou ukrutného Kurgana, který chce získat Velkou cenu, čekající na posledního a jediného z nich. Film nedá odpověď na otázku, kým bude cena udělena ani proč pouze někteří byli nesmrtelní. Svět fantazy řídí neznámé síly, které obyčejný smrtelník nemůže pochopit a poznat / tak jako neznáme úplně zákony řídící vesmír, zemi i nás samotné/.

Celkově je Highlander dobrá zábava a ve srovnání s jinými filmy tohoto žánru / které jsme stejně kromě "Nekonečného příběhu" nemohli v kinech vidět/ jde o pohádku vyprávěnou "inteligentně".

Režisér Russel Mulcahy, jehož předcházejícím filmem byl australský horror "Razorback" rád pracuje v přírodě, což je výrazně vidět v Highlanderovi. Přitom byl film velmi pěkně natočen Garrym Fisherem, zvlášť krásné jsou scény odehrávající se ve Skotské pahorkatině.

Můžeme dodat, že film byl velmi rychle uveden na naše / rozuměj polské, pozn, překl./ plátna kin, neboť byl natočen v roce 1986.

Přeloženo z článku ve Fantastyce

překlad -TJ-

+-

S T A N I S L A V

PROCHÁZKA

- - - -

TEORIE INFORMACE PO ČESKU

"Tak kolik toho máte, pane Berka?" zeptal se vedoucí sběrny Vozáb důchodce Berky, který přitáhl pravidelnou várku vyřazených disků a pásek do provozovny Sběrných surovin v Palackého ulici.

"Ukazuje to 37,5 kila, pane vedoucí," uctivě hlásil Berka od váhy Vozábovi. Ten nevzrušeně napsal lístek a podával ho Berkovi:

"Napsal jsem vám čistou váhu, pane Berka. Tu cihlu radši nepočítám, můžete ji rovnou vyhodit."

Berka se začervenal a provinile vytáhl cihlu z hromádky pásek. Aby zahladil nepříznivý dojem, přešel ke stolku vedoucího a načal z jiného soudku:

"Koukám, že máte taky pecku. To vám dali z podniku?"

"Kdepak, pane Berka, to mám od Michala, jako vnuka. Zeťák mu přivez z Hongkongu nový model, ten se vejde do kapsy a má prý pětinásobnou kapacitu. Tak mi Michal dal tuhle pecku.

Jo a ještě povídal, že kůn je jednou hříbětem, člověk dvakrát

dítětem, ale ty dědo, prej budeš dítětem celej život." Chechtal se Vozáb a zálibně pohladil osobní počítač PC/6, který mu stál na stolku.

"To jsou věci, pane vedoucí,"to jsou věci. Člověk se už ani nediví," obhlížel si Berka počítač a kroutil při tom hlavou. Takové neúcta k věcem v osobním vlastnictví, to bylo proti jeho gustu. Najednou se zarazil a vyhrkl na Vozába:

"Ale co prosím vás s tím budete tady dělat?"

Vozáb mu shovívavě vysvětloval, že mu vnuk dal soubor her a že by si mohli, kdyby se Berka neurazil, samozřejmě, taky někdy zahrát. Třeba ta kosmická válka, to je pane věc!

"To by šlo, mě také baví počítačové hry a doma na to jaksi není prostor, i když oecku máme taky..." Důchodce Berka byl znám v celé ulici svou neschopností navařit se snachou a tak se mu Vozáb nedivil, že raději chodí po výpočetních stanicích a sbírá vyřazená média. Nakonec každá koruna dobrá, že jo?

Berka byl jako ve snách, pořád kroutil hlavou a něco si mumlal. Vozábovi to bylo divné, vždyt tak starý není, aby mu to lezlo na mozek, co na té pecce pořád hledá?

"Poslouchejte, pane Berka," Vozábovi to už nedalo a musel se zeptat, "jak dlouho jste v důchodu? Počítám, že nejvejš tak rok, dva? Nebo se mejlím?"

Berka byl z pecky celý u vytržení a nereagoval, až na chvíli povídal nepřítomně:

"Co jste se ptal, pane vedoucí? Jak jsem dlouho v důchodu? No, to víte, statistikové šli do důchodu předčasně ve dvaadevadesátém a já jsem statistik. Tak jsem v důchodu už skoro tři roky..."

Berka se odmlčel a bylo na něm vidět, že celou dobu přemýšlí nad něčím docela jiným. Náhle jako by se rozhodl, upřel na Vozába zamlžený pohled a řekl:

"Ale poslyšte, pane vedoucí, s touhle peckou by šlo dělat něco docela lepšího, než si jen hrát. Já se jenom musím doma na něco podívat..." a vystřelil ze sběrny jako raketa.

Uplynulo pár dní, než se Berka ve sběrně zase objevil. Tentokrát nepřinesl sběr, ale vytáhl z tašky nějakou knihu a hnal se k Vozábovi celý rozradostnělý.

"Tak tady to nesu, pane vedoucí," a strkal mu knížku pod nos. Vozáb se podíval přes brýle na Berku a pak se sklonil ke knize. Rozpačitě si prohlížel titul: Teorie informace a nebyl z toho vůbec moudrý.

"Dobrá, pane Berka, ale co s tím? To chcete dát do sběru nebo co?"

"Kdepak, vy mi nerozumíte," vyhrkl Berka, "to jsem přinesl, abychom využili možností té vaší pecky, pane vedoucí."

"Jakých možností, co tím myslíte, člověče?" Vozábovi mihlo hlavou jestli ten Berka snad, minule se choval tak divně... Ale vypadá docela normálně.

"Tady to je černé na bílém," chvatně převracel Berka listy v knížce, div je nevytrhl. Nalistoval konečně příslušnou pasáž a slavnostním tonem citoval:

"Podstatou informace je její rozlišení a nikoli zápis!"

"Přece mu přeskočilo, chudákovi. To je z toho, když někoho pošlou do penze v pětapadesáti a pak nemá, čeho by se chytil," myslel si Vozáb soucitně. "Tak si to tak nebertě, pane Berka. Jsou i horší věci, to já znám jednoho..." Ale Berka ho nenechal domluvit.

"Máte tady nějaké disky a magnetické pásky? Dejte to sem, já vám předvedu, co to dělá," rval disky Vozábovi z ruky a tahal ze všech koutů sběrny haldy magnetických pásek. Spustil snímač pecky, nastrkal tam postupně všechna media, která měl v ruce a pak konečně

začal Vozábovi vysvětlovat svůj úmysl:

"Ve všech těch médiích je strašná spousta číselných údajů. Pane Vozáb, tady je čísel, to je panečku nějaké bohatství! No a já tvrdím, že v těch číslech, které tu máte," mávl rukou kolem sebe, "jsou ukryta i čísla," spiklenecky zamrkal, "která vyjdou příští týden ve Sportce!"

Berka počkal, jestli vedoucí sběrny zareaguje, ale protože se tvářil pořád nechápavě, tak pokračoval:

"No a my je musíme zaznamenat do paměti pecky a pak vytřídit, aby nám zůstala ta správná, rozumíte pane vedoucí?"

Vozáb ničemu nerozuměl a tak jen bezmocně přihlížel tomu, jak snímač pecky postupně shltnul všechny disky, pásky a dokonce i několik vyřazených CD desek, na kterých, pokud si pamatoval, měl nahrané pan profesor Šídlo Čajkovského a vnuci mu je dali do sběru.

Berka kolem PC/6 poskakoval jako nějaký skřítek a pořád si něco huhlal pro sebe. Chvílemi se smál, chvílemi napjatě zíral na obrazovku nebo poplácával Vozába po ramenou a vyvolával, že jsou borci, kteří položí stítní kasu na lopatky.

Pak nastalo ticho. Berka seděl u klávesnice a ťukal horlivě další data. Nahlížel přitom do sešítku, který držel v ruce a zpíval si k tomu naprosto felešně: Toreadore smělý, pozor si dej...

"Víte, co to mám, pane Vozáb?" zeptal se Berka s potutelným úsměvem, když viděl, jak mu nahlíží vedoucí přes rameno. Nečekal na odpověď a pokračoval:

"To jsou náhodné čísla podle seznamu, který jsem používal v zaměstnání. Nechal jsem si to, kdyby se náhodou hodily. Říkám, že je to seznam náhodných čísel, ale třebaže jsou náhodné, řídí se přesnými zákony chaotiky."

Vozáb zblednul a na čele mu vystoupily krůpěje potu.

"Vidím, že pořád nerozumíte," pokračoval Berka neúnavně, "je to úplně jednoduché, skoro pro malé děti. Tato náhodné čísla," Berka důrazně tukal prstem do sešitu,"používám jako filtr, abych vytřídil všechna data, tedy všechna čísla, která jsem nahrál do mašinky a která n e p o t ř e b u j i!" Poslední slovo Berka zdůraznil a protože chtěl Vozábovi záležitost náhodných čísel skutečně dobře zdůvodnit, vysvětloval dál:

"Zákony chaotiky jsme mystatistici používali pro objasnění náhodných jevů. Tedy pane vedoucí, mezi námi, náhodné jevy ve skutečnosti vůbec nejsou, jsou jen jevy u kterých dosud neznáme zákony, jimiž se řídí a proto je zde na pomoc další vědní obor, který nazýváme chaotikou. A protože se čísla Sportky řídí také nepoznanými zákony, musíme tento vědní obor zapojit. A teď mě nechte, musím dokončit třídění, aby nám to vyšlo."

Vedoucí sběrny nic nechápal, ale pro jistotu pořád Berkovi přikyvoval a pomalu se sunul k východu. "Je to cvok, nejlepší bude vypadnout a... " myslel si.

"Halo, pane vedoucí, neutíkejte!" halasil Berka a táhl vykulenéhо Vozába k displeji pecky. Skutečně tam bylo šest čísel: 8, 12, 21, 36 a 48.

"Tyhle čísla když vsadíme, máme jistou první!" jásal Berka a tančil kolem Vozába oslavný tanec černošského kmene ze střední Afriky.

To už se Vozán naštval a zařval na Berku:

"Tak dost! A ven, vy blázne jeden! Takovejch chytrejch by bylo..." ale pro jistotu si čísílka opsal.

Zbytek týdne se snažil vedoucí Vozáb na Berku nemyslet, ale nemohl. Je to blbec nebo ne? hlodal v něm červíček pochybností a tak čísla nakonec vsadil a v neděli se před obědem posadil u tele-

vize a pustil si Tah sportky. Manželka sice hudrala, že oběd vystydne, ale Vozáb trčel u obrazovky jako špunt ve flašce.
Táhli první tah a Vozáb jeb vzdychnul. Ani tuk! Přece jen je Berka cvok! Však mu to vytmaví, až zase bude chtít dávat cihlu... Z kuchyně se linula vůně propečené kůrčičky vepřového a zrak pana Vozába zahlédl na stole i orosenou láhev Budvaru.
"Už du, počkej chvilku, co kdyby..." volal na ženu a díval se na obrazovku.
Kuličky druhého tahu se řadily jedna za druhou a moderátorka je rovnala do čitelné polohy. Nevěřícíma očima sledoval Vozáb její štíhlé prsty a naslouchal hlasu, který mu zněl nejsladší hudbou:
"Ve druhém tahu sportky byla tažena čísla osm, dvanáct, dvacetjedna, třicetčtyři a čtyřicet osm."

+-

staré povídky jsou hezké, staré povídky jsou od toho, aby se četly

ASYMETRIE

ISAAC ASIMOV

Tři zákony robotiky:
1. Robot nemůže ublížit člověku
   nebo svou nečinností připustit,
   aby člověku bylo ublíženo.
2. Robot se musí podřídit všem příkazům,
   které vydává člověk,
   kromě těch případů, kdy tyto příkazy
   odporují Prvnímu zákonu
3. Robot musí dbát o svou bezpečnost,
   aniž to odporuje Prvnímu a Druhému zákonu.

Lidge Baley se právě rozhodl znova rozdýmat dýmku, když se najednou dveře jeho pracovny rozletěly, aniž na ně někdo předtím zaklepal. Baley se podrážděně ohlédl - a překvapením upustil dýmku.
"R. Daniel Olive!" vykřikl s nepopsatelným vzrušením. "Jste to skutečně vy?"
"Nemýlíte se," odpověděl nečekaný návštěvník. Jeho opálená tvář s podivuhodně pravidelnými rysy zůstávala klidná. "Velmi lituji, že jsem vás trošku svým nečekaným a neohlášeným příchodem polekal. Ale situace je velmi delikátní a čím méně robotů i lidí o ní bude vědět, tím líp. Osobně jsem velmi rád, že se s vámi znova setkávám, příteli El."
Robot napřáhl pravou ruku naprosto lidským gestem. Baley byl tak překvapen, že se několik vteřin díval na napřaženou ruku, než ji uchopil a pevně stiskl.
"To je všechno hezké, Danieli, ale proč jste vlastně tady? Jsem samozřejmě vždycky velmi rád, když vás vidím, ale... Co je to vlastně za delikátní situaci? Opět nějaké celoplanetární nepříjemnosti?"
"Nikoliv, kamaráde El! Situace, kterou jsem nazval delikátní se může zdát na první pohled úplnou hloupostí. Jedná se jen o spor mezi dvěma matematiky. Ale poněvadž jsme se úplně náhodou ocitli ve vzdálenosti jednoho skoku od Země..."

"To znamená, že k tomuto sporu došlo na hvězdoletu?"

"Právě. Hloupý spor, ale pro lidi, kteří se do něho zamíchali, to není vůbec žádná hloupost."

Baley se neudržel a usmál se.

"Vůbec se nedivím, že jednání lidí vám připadá zvláštní. Vždyť se nepodřizuje třem zákonům jako u robotů."

"Mohu toho jen litovat," s naprostou vážností řekl R. Daniel. "Lidé se navzájem nedovedou pochopit. Ale možná, že vy je chápete lépe než ti, kteří žijí na jiných planetách, poněvadž Země je mnohem hustěji osídlena. Proto se mi zdá, že nám můžete pomoci."

R. Daniel na okamžik umlkl, a pak dodal:

"Ovšem některá pravidla lidského chování jsem si osvojil dobře a právě teď si uvědomuji, že jsem narušil požadavky základní zdvořilosti, když jsem se nezeptal, jak se vede vaší ženě a vašemu synu."

"Výborně, chlapec se učí v koleji a Jessy se zabývá politikou. Ale teď mně přece už konečně řekněte, jak jste se tady tak najednou ocitl?"

"Už jsem se zmínil, že jsme se dostali náhodou do vzdálenosti jednoho krátkého skoku k Zemi," řekl R. Daniel. "A já jsem kapitánovi doporučil, abychom se obrátili k vám o radu."

"A kapitán s tím souhlasil?" zeptal se Baley, který nemohl uvěřit, že kapitán hvězdoletu souhlasil s nepředvídaným přistáním kvůli nějaké hlouposti.

"To je tak," vysvětloval R. Daniel. "Octl se v takové situaci, že by souhlasil se vším. A navíc jsem vás vychválil, i když jsem samozřejmě mluvil jen pravdu. Nabídl jsem se, že s vámi pohovořím, aby ani cestující, ani posádka nemuseli opustit loď, čímž by byla narušena karanténa."

"A co se tedy stalo?" netrpělivě se zeptal Baley.

"Mezi cestujícími hvězdoletu jsou dva matematici, kteří letí na Auroru, aby se účastnili neurobiofyzikální mezihvězdné konference. A nedorozumění vzniklo právě mezi těmito matematiky - Alfrédem B. Humboltem a Gennanem Sebbetem. Možná, že jste, příteli El, už o nich slyšel?"

"Nikoliv," odpověděl Baley. "Pokud jde o matematiku, tak vůbec ničemu nerozumím. Poslyšte, Danieli," najednou se upřímně vyděsil, "snad jste kapitánovi nenamluvil, že se vyznám v matematice nebo..."

"Nikoliv, příteli El, vždyt to vím, ale to nemá vůbec význam, poněvadž matematika nemá s podstatou sporu vůbec nic společného."

"Tak dobře, mluvte dál..."

"Poněvadž je neznáte, příteli El, chtěl bych vám říci, že doktor Humboldt je jeden z největších matematiků v Galaxii, který si už dávno získal vynikající pověst. Vždyt mu už jde na dvacátou sedmou desítku let. Doktor Sebbet je naopak velmi mladý. Není mu ještě ani padesát, ale už je znám díky svému vynikajícímu talentu. Zabývá se nejsložitějšími problémy současné matematiky."

"Z toho tedy vyplývá, že oba jsou významnými lidmi," poznamenal Baley. Tu si vzpomněl na svoji lulku. Sehnul se a zvedl ji. "Co se tedy stalo? Vražda? Jeden z nich zabil tajně toho druhého?"

"Jeden z nich se snaží zničit autoritu druhého. Nemýlím-li se, pak je to podle lidských měřítek možná horší než fyzická vražda."

"V některých případech bohužel. A kdo se tedy snaží ohrozit autoritu druhého?"

"V tom je právě, příteli El, podstata velého problému. Kdo z nich?"

"Tak přece mluvte!"

"Doktor Humboldt vypráví o tom, co se stalo, naprosto přesně. Po odstartování hvězdoletu zformuloval princip, umožnující vytvořit metodu analýzy neurohových spojů podle změn obrazu pohlcování

mikrovln v jednotlivých oblastech kůry velkého mozku. Tento princip se opírá o matematické jemnosti, jež nechápu, a proto vám je nemohu vysvětlit. Není to také podstatné. Čím víc uvažoval doktor Humnoldt nad problémem, tím víc byl přesvědčen o tom, že objevil něco, co bude znamenat revoluční skok pro celou jeho vědu. Blednou před tím všechny jeho předešlé úspěchy. A tu se dozvěděl, že na palubě hvězdoletu je i doktor Sebbet."

"Aha, promluvil o svém objevu s mladým Sebbetem."

"Přesně tak. Setkali se už na různých konferencích a osobně se znají. Humboldt podrobně vyložil Sebbetovi svoje závěry. Ten je potvrdil a neskrblil při tom chválou i obdivem k talentu toho, kdo podobný objev udělal. Humboldt se přesvědčil o správnosti cesty a vypracoval zprávu s krátkým popisem svého objevu. Za dva dny se rozhodl poslat ji výboru konference na Auroře, aby tak zcela oficiálně získal prvenství a aby mohl vystoupit s podrobným vysvětlením na samotné konferenci. K svému údivu zjistil, že i Sebbet připravil podobnou zprávu a chystá se ji rovněž poslat na Auroru."

"Humboldt se samozřejmě rozzuřil?"

"A právem."

"A co říká Sebbet?"

"Přesně to, co Humboldt. Slovo za slovem."

"V tomhle je tedy ta obtíž?"

"Ano. V zrcadlové záměně jmen. Sebbet tvrdí, že právě on se obrátil na Humboldta, aby se s ním poradil. Říká, že všechno bylo opačně. Humboldt s jeho závěry souhlasil a nešetřil pochvalou."

"Každý tedy tvrdí, že myšlenka patří jemu a že ten druhý ji vlastně ukradl? Já v celé záležitosti žádný problém nevidím. Když se mluví o vědeckých objevech, stačí jednoduše ukázat podepsané a datované protokoly výzkumů, čímž je možno velmi lehce zjistit, kdo byl první. A jsou-li tyto protokoly falešné, není těžké to poznat."

"Za normálních podmínek byste měl, příteli El, pravdu. Ale tady se přece hovoří o matematice a nikoli o experimentálních vědách. Doktor Humboldt tvrdí, že všechny nutné údaje měl pouze v hlavě a vůbec nic si nezapisoval do té doby, dokud se nepustil do oné zprávy. Doktor Sebbet tvrdí totéž."

"V takovém případě je tedy třeba přistoupit k rozhodnějšímu opatření, aby se s tím skoncovalo. Prosondujte jejich psychiku a lehce zjistíte, kdo lže."

Daniel potřásl hlavou.

"Nepochopil jste, příteli El, o kom mluvím. Oba jsou členy Mezigalaktické akademie a proto všechny otázky, týkající se jejich profesionálního jednání může řešit jen komise této akademie. Nebudou-li samozřejmě souhlasit s tím, aby se oné zkoušce podrobili dobrovolně."

"Tak jim navrhněte toto řešení. Ten, kdo bude vinen, odmítne, poněvadž bude vědět, čím mu psychologická sondáž hrozí. A nevinný bude určitě souhlasit, takže nebudete muset ani k sondáži přistoupit."

"Mýlíte se, příteli El. Mají-li takoví lidé souhlasit s podobnou zkouškou, pak dávají všanc celou svou prestiž. Jsem přesvědčen, že oba z hrdostí podobnou zkoušku odmítnou. Všechno ostatní se jim bude zdát druhořadým."

"Tak nedělejte nic. Odložte řešení celé otázky až po příletu na Auroru. Na té neurobiofyzikální konferenci bude pravděpodobně přítomno takové množství akademiků, že vybrat komisi..."

"To však vážně uškodí autoritě samotné vědy, příteli El. Rozhoří-li se skandál, doplatí na to oba. Stín padne dokonce i na nevinného, poněvadž umožnil, aby byl do takové nepříjemné historie zatažen. Všichni se budou domnívat, že ji měl vyřešit bez nějakého zvláštního šumu a nedopustit, aby muselo dojít k posuzování sporu."

"Nejsem akademikem, ale můžete mít pravdu...Co říkají samotní matematici?"

"Humboldt nechce rozhodně žádný skandál. Říká, že přizná-li se

Sebbet k plagiátu a nebude-li bránit Humboldtovi v odeslání zprávy nebo přednášce na konferenci, bude o všem mlčet. Morální přestupek Sebbeta zůstane tajemstvím tří lidí - mém na mysli kapitána jako třetího - poněvadž nikdo jiný není do oné historie zasvěcen."

"A mladý Sebbet nesouhlasí?"

"Naopak, se vším s doktorem Humboldtem souhlasí, s výměnou jmen samozřejmě. Stále ten zrcadlový obraz."

"Jsou tedy oba v neřešitelné situaci?"

"Myslím si, že každý čeká, že ten druhý nevydží a přizná se."

"Tak ať čekají."

"Kapitán se domnívá, že to nejde. Jsou tady dvě možnosti. Buď budou stát na svém a po příletu na Auroru se rozhoří akademický skandál. Kapitán, odpovědný za pořádek a zákonnost na svém hvězdoletu, dostane důtku, že nenašel rozumné řešení. Takže o tom nechce ani slyšet."

"No, a ta druhá možnost?"

"Nebo se někdo z nich přizná. Ale bude ten, kdo se přizná, skutečně pravým viníkem? Nebo se k tomu rozhodne jenom proto, aby zažehnal skandál? Je možno připustit, aby člověk, který si zaslouží uznání a slávu, se toho sám zřekl? Nebo v poslední chvíli přizná svou vinu, ale tak, aby se vytvořil dojem, že to dělá pouze ze zmíněných pohnutek, a vrhne navíc na druhého stín podezření? Ze všech lidí to bude samozřejmě vědět jenom kapitán, ale ten se nechce trápit až do konce svého života myšlenkou, že se vlastně stal nedobrovolným pomahačem plagiátora."

Baley si povzdychl.

"To je všechno, Danieli?"

"Ne. Existují svědkové."

"Čert vás vem! Proč jste mi to neřekl hned? Jací svědkové?"

"Komorník doktora Humboldta."

"To je patrně robot?"

"Samozřejmě. Jmenuje se R. Preston. Tento komorník, R. Preston, byl při prvním rozhovoru a potvrzuje vyprávění doktora Humboldta do poslední tečky."

"Abych tomu dobře rozuměl, tvrdí, že myšlenka patří doktoru Humboldtovi, že ji doktor Humboldt sdělil doktoru Sebbetovi a že doktor Sebbet jí byl nadšen a podobně?"

"Přesně tak,"

"Ale tím je tedy celá záležitost vyřešena, ne....? Asi ne."

"Nic to nevyřešilo, protože existuje i druhý svědek. Doktor Sebbet má rovněž komorníka. R Id je robot stejného modelu jako R. Preston. Byl vyroben ve stejném roce ve stejné továrně. Oba slouží u svých pánů stejnou dobu."

"podivuhodná shoda... Skutečně podivuhodná."

"Navíc je to fakt, který vylučuje možnost dělat nějaké závěry na základě různorodosti robotů."

"A Id samozřejmě říká přesně totéž, co Preston?"

"Vykládá absolutně stejnou historii, kromě zrcadlové obměny jmen, samozřejmě."

"Jinými slovy tedy Id tvrdí, že mladý Sebbet, který ještě nedosáhl padesátky, přišel na tu myšlenku samostatně, že se s ní svěřil doktoru Humboldtovi, který neskrblil pochvalami atakdále?"

"Přesně tak, příteli El."

"Jeden z robotů tedy lže."

"Zdá se."

"Myslím, že nebude nijak těžké přijít na to, který z nich lže. Dokonce i při povrchním vyšetření zkušený robopsycholog..."

"Na palubě hvězdoletu není bohužel robopsycholog, který by byl dostatečně kvalifikován k tomu, aby tak delikátní otázku vyřešil. Podobné vyšetření bude možno udělat teprve po přistání na Auroře,

poněvadž ani doktor Humboldt, ani doktor Sebbet nebudou souhlasit s tím, aby se vzdali svých služebníků po dobu, kterou by pozemští psychologové potřebovali k jejich vyšetření."

"Ale v takovém případě tedy vůbec nechápu, co ode mne, Danieli, vlastně chcete?"

"Jsem přesvědčen o tom," prohlásil klidně R. Daniel, "že už máte nějaký svůj vlastní plán."

"Myslím, že nejdříve si musím promluvit s těmi matematiky."

"Bojím se, příteli El, že to nepůjde. Nemohou opustit hvězdolet kvůli karanténě. A ze stejného důvodu nemůžete na palubu ani vy!"

"Pomýšlel jsem, Danieli, na besedu videofonem."

"Sotva však budou souhlasit s tím, aby je vyslýchal obyčejný vyšetřovatel. Narazíte opět na otázku prestiže."

"Ale s roboty pohovořit snad můžu?"

"Myslím, že tento návrh by se uskutečnit dal."

"Pokusíme se s tím vystačit. Musíme se tedy vžít, abych tak řekl, do úlohy robopsychologa - amatéra..."

"ale vy jste přece detektiv a nikoli psycholog."

"To nevadí. Ovšem než se s nimi spojíme, ještě jednou si pořádně probereme. Rekněte, a nemohlo by to být tak, že oba roboti říkají pravdu? Například oba matematici mluvili spolu v narážkách. A teď každý robot je přesvědčen o tom, že ta hlavní myšlenka patří jejich pánovi. Nebo oba slyšeli jenom část rozhovoru, přitom ještě jinou část, a došli ke stejnému závěru."

"to je úplně vyloučeno, příteli El. Oba roboti opakují rozhovor do písmene, když si odmyslíme ten základní rozpor."

"je tedy nesporné, že jeden z robotů lže?"

"Ano."

"Mohu dostat kopii rozhovoru, který se konal v přítomnosti kapitána?"

"Předvídal jsem, že se vám ta kopie může hodit, a tak jsem ji vzal s sebou."

"Výborně. Došlo ke konfrontaci robotů? A je to v protokolu?"

"Roboti prostě vyprávěli to, co jim bylo o celé věci známo. Konfrontaci může nařídit jen robopsycholog."

"Nebo - já?"

"Vy jste detektiv, příteli El, a nikoliv..."

"Dobře, dobře, Danieli. Snad na něco přijdeme. V normálních podmínkách robot nelže. Nebo zalže, aby neporušil některý ze tří zákonů. Nebo může lhát, aby zachránil svou vlastní existenci v souladu s Třetím zákonem. A ještě spíš se k tomuto kroku odhodlá, bude-li plnit příkaz daný člověkem, odpovídá-li to Druhému zákonu. A vůbec se nebude vzpěčovat lži, bude-li to nutné k záchraně lidského života nebo k tomu, aby neuškodil člověku podle Prvního zákona."

"Naprosto správně."

"V tomto případě každý z robotů chrání profesionální pověst svého pána, a proto bude v krajním případě i lhát. Profesionální pověst, jak jsme si vysvětlili, se rovná životu. Proto První zákon bude robota nutit ke lži."

"Ovšem podobnou lží bude robot škodit profesionální reputaci druhého matematika, příteli El."

"To je možné, ale pověst jeho pána mu může připadat důležitější než jiného člověka. A v takovém případě z jeho hlediska způsobí lež mnohem menší zlo než pravda."

Lidge Baley se odmlčel a chvíli přemýšlel. Pak pokračoval:

"Dobře. Umožníte mi tedy besedu s roboty? Myslím, že začneme s R. Idem."

"S robotem doktora Sebbeta?"

"Ano."

"Počkejte chvilku," řekl Daniel. "Vzal jsem si s sebou minia-

turní přijímač spojený s projektorem. Potřebuji jen bílou stěnu. Tamhle ta plně vyhovuje, když mi dovolíte, abych odsunul skříňky s kartotékou."

"Tak dělejte. Budu muset mluvit do mikrofonu?"

"Nikoliv. Můžete hovořit tak, jako kdyby váš spolubesedník stál před vámi. Ještě chvilku však počkejte. Musím se spojit s hvězdoletem a zavolat Ida k vysílači."

"Zatím mi, Danieli, půjčte kopie protokolu."

Daniel připravoval aparaturu a Baley si zapálil lulku. Listoval přitom v protokolu, který mu robot podal.

Za několik minut se Daniel ozval:

"R. Id je připraven, příteli El. Ale nechcete si nejprve dočíst protokol?"

"Ne, nenašel jsem tam nic nového. Zapněte přístroj a postarejte se o to, aby byl celý rozhovor zaznamenán."

Na stěně se objevil dvourozměrný obraz Ida. Na rozdíl od Daniela nepřipomínal vůbec člověka a byl vyrobený z kovu. Byl vysoký, skládal se z několika bloků a nelišil se - až na několik detailů - od ostatních robotů.

"Dobrý den, Ide." pozdravil Baley.

"Dobrý den, pane," odpověděl Id lidským hlasem.

"Jsi služebník doktora Sebbeta, že ano?"

"Ano, pane."

"A sloužíš u něho už dlouho?"

"Dvacet dva let, pane."

"Vážíš si pověsti svého pána?"

"Samozřejmě."

"A myslíš, že je třeba ji chránit?"

"Ano, pane."

"Stejně jako jeho život?"

"Nikoliv, pane."

"Stejně jako pověst jiného člověka?"

Po krátkém zaváhání Id odpověděl:

"Tady nemohu odpovědět jednoznačně, pane. Bude vždy záležet na konkrétních podmínkách."

Baley se odmlčel. Tenhle robot uvažoval daleko přesněji a logičtěji než ti, s nimiž do té doby mluvil. Podaří se mu nastrojit past?

"Kdybys usoudil, že pověst tvého pána je daleko důležitější než pověst jiného člověka, například Alfréda Humboldta, zalhal bys?"

"Ano, pane."

"A lhal jsi při výpovědi ve sporu tvého pána s doktorem Humboldtem?"

"Nikoliv, pane."

"Ale i kdybys lhal, pak bys to zapřel, abys svou lež zakryl, je to tak?"

"Ano, pane."

"Situaci musíme tedy rozebrat trošku podrobněji," pokračoval Baley. "Tvůj pán má pověst vynikajícího matematika, i když je ještě velmi mladý. Jestliže doktor Humboldt mluvil pravdu a tvůj pán se skutečně dopustil přestupku proti etice, jeho pověst skutečně poněkud utrpí. Má však před sebou celý život a může tento přestupek svou prací vykoupit. Čeká na něho ještě mnoho vynikajících objevů a časem všichni zapomenou na jeho pokus o plagiát. V jeho případě může tedy být ještě všechno napraveno. Jestliže však na druhé straně podlehl pokušení doktor Humboldt, pak se octl v situaci daleko vážnější. Je už starý a jeho největší vědecké úspěchy jsou spjaty s minulostí. Jeho pověst je až dosud neposkvrněna. A tento jediný přestupek smaže naráz, co vykonal v minulosti. Nebude mít u už čas, aby to napravil. V letech, která mu zbývají, už sotva uděl-

lá něco významnějšího. Ve srovnání s tvým pánem ztrácí doktor Humboldt daleko víc. Přitom má daleko méně možností tento svůj amorální čin napravit. Vidíš tedy sám, že Humboldtova situace je daleko vážnější, s nebezpečnějšími důsledky."

Rozhostila se dlouhé chvíle ticha. Pak R. Id řekl klidným a vyrovnaným hlasem.

"To, co jsem uváděl, byla lež. Práce patří doktoru Humboldtovi a můj pán se pokusil si ji přisvojit, i když na to neměl právo."

"Výborně, řekl Baley. "Podle rozhodnutí kapitána hvězdoletu nesmíš nikomu vykládat o naší besedě, dokud nedostaneš svolení. Jsi volný."

Obrazovka zhasla. Baley vypustil kotouč dýmu ze své lulky.

"Kapitán všechno slyšel, Danieli?"

"Ano. Je kromě nás jediným svědkem."

"Výtečně. Ateď zavolej toho druhého robota."

"Ale proč, příteli El? Vždyt Id se přiznal?"

"Je to naprosto nezbytné. Přiznání Ida nemá vůbec žádnou cenu."

"Žádnou?"

"Absolutně žádnou. Vysvětlil jsem mu, žedoktor Humboldt je v obtížnější situaci než jeho pán. Jestliželhal, aby zachránil Sebbeta, pak teď mluvil pravdu, jak tvrdí. Ale mluvil-li pravdu předtím, pak teď zalhal. aby zachránil Humboldta. Je to opět jen ta stará zrcadlová přesmyčka jako dřív. Ničeho jsme nedosáhli."

"Ale k čemu tedy povede rozmluva s Prestonem?"

"Kdyby byl zrcadlový obraz naprosto přesný, pak nedosáhneme skutečně ničeho. Ale jeden rozdíl tady přece jen existuje, vždyt jeden z robotů začal tím, že řekl pravdu, a druhý lhal. Tady je symetrie narušena. Zavolej mi Prestona. Chtěl bych se podívat i na zápis Idova výslechu."

Na stěně se znovu objevil obraz. Preston se naprosto ničím nelišil od Ida.

"Dobrý den, R. Prestone," řekl Baley. Držel před sebou zápis s svého rozhovoru s Idem.

"Dobrý den, pane," odpověděl Preston. Ani jeho hlas se od Idova ničím nelišil.

"Jsi služebník doktora Humboldta, žeano?"

"Ano, pane."

"A slouží už u něho dlouho?"

"Dvacet dva let, pane."

"Váží si pověsti svého pána?"

"Samozřejmě."

"A myslíš si, že jetřeba ji chránit?"

"Ano, pane."

"Stejně jako jeho život?"

"Nikoliv, pane."

"Stejně jako pověst jiného člověka?"

I Preston v tomto okamžiku zaváhal a pak odpověděl:

"Tady nemohu odpovědět jednoznačně, pane. Bude vždy záležet na konkrétních podmínkách."

Baley pokračoval:

"Kdybys usoudil, že pověst tvého pána je daleko důležitější než pověst jiného člověka, například Sebbeta, zalhal bys?"

"Ano, pane."

"A lhal jsi při výpovědi ve sporu svého pána s panem Sebbetem?"

"Nikoliv, pane."

"Ale i kdybys lhal, pak bys to zapřel, abys svou lež zakryl, je to tak?"

"Ano, pane."

"Situaci musíme tedy rozebrat trošku podrobněji," opakoval

Baley svoje slova ze zápisu, ale teď je začal poněkud měnit. "Tvůj pán, Alfred Humboldt, má pověst vynikajícího matematika, ale je už starý. Jestliže doktor Sebbet mluvil pravdu a tvůj pán se skutečně dopustil přestupku proti etice, jeho pověst poněkud utrpí. Ale jeho stěží a vynikající objevy, které udělal během staletí, tento jediný špatný krok převáží. Zapomene se nan. Pokus o plagiát bude objasněn ztrátou pocitu reality, který je vlastní starým lidem. Jestliže však na druhé straně podlehl pokušení doktor Sebbet, pak se ocitl v situaci daleko vážnější. Je mladý a jeho pověst není ještě tak pevné. Za normálních podmínek by měl před sebou století, mohl by zdokonalovat svoje znalosti a obohacovat lidstvo o nové objevy. Teď však přijde o všechno, díky jediné mladické chybě. Budoucnost, kterou ztrácí, je nesrovnatelně větší než ta, která zůstává tvému pánovi. Vidíš tedy sám, že Sebbetova situace je daleko vážnější, s nebezpečnějšími důsledky."

Opět se rozhostilo ticho. Pak Preston začal klidným hlasem:

"To, co jsem uváděl, byla lež..."

Najednou zmlkl a nevydal už ani hlásku.

"Co jste chtěl, Prestone, říci?" znovu se zeptal Baley.

Preston mlčel.

"Bojím se, příteli Eli," poznamenal R. Daniel, "že R. Preston je úplně vypojený. Přestal fungovat."

"Konečně jsme se dostali k asymetrii," řekl spokojeně Baley. "A teď můžeme zjistit, kdo je vinen."

"Ale jak, příteli Eli?"

"Uvažuj. Dejme tomu, že jsi člověk, který se přestupku nedopustil. To ví i tvůj robot. Nemusíš nic dělat. Tvůj robot řekne pravdu a potvrdí tvoje slova. Budeš-li však člověkem, který se přestupku dopustil, budeš potřebovat, aby tvůj robot lhal. To je samozřejmě spojeno s určitým rizikem: i když robot v případě nutnosti bude lhát, stejně snaha říct pravdu zůstane dostatečně silná. Aby se tedy člověk zajistil, přímo patrně rozkáže robotovi, aby lhal. První zákon bude ve značné míře podepřen Druhým zákonem."

"Vypadá to logicky," poznamenal R. Daniel.

"Dejme tomu, že máme dva roboty. Jeden z nich se přepojí z pravdy, které není ničím podpořena, na lež. Nevyvolá to žádné nepříjemné důsledky. Druhý robot se přepojí ze silně podepřené lži na pravdu, ale riskuje přitom spálení pozitronových spojů, přestane pracovat."

"A protože R. Preston přestal fungovat..."

"Ano, doktor Humboldt se pokusil o plagiát. Jestliže s tím seznámíte kapitána a poradíte mu, aby si okamžitě promluvil s doktorem Humboldtem, pak se vám možná ke všemu přizná. Doufám, že mi to hned oznámíte."

"Okamžitě. A teď dovolíte, příteli Eli? Musím promluvit s kapitánem beze svědků."

"Samozřejmě. Jděte do zasedací síně, je naprosto izolovaná."

R. DAniel odešel. Baley zjistil, že není schopen se na nic soustředit. R. Daniel se vrátil asi za půl hodiny. A tato půlhodina patřila v Baleyho životě k nejdelším.

Z klidné Danielovy tváře, přestože se tak podobala lidské, nebylo možno nic vyčíst. Baley se rovněž snažil, aby nepohnul ani brvou, když se zeptal:

"Tak jak to dopadlo, Danieli?"

"Proběhlo to tak, jak jste předvídal, příteli Eli. Humboldt se přiznal. Počítal s tím, že doktor Sebbet ustoupí · umožní mu vychutnat poslední triumf. Celá záležitost je už vyřízena a kapitán mne prosil, abych vám vyřídil, že vás obdivuje. Doufám, že i mně přičtou k dobru, že jsem vás doporučil."

"Tak je to výborné," oddychl si Baley, který teprve teď pocítil, jak je unaven. "Ale příště, Danieli, jděte s takovými případy k čertu."

"Vynasnažím se, příteli El. Bude to však záležet na tom, jak důležitý takový případ bude, kde v té chvíli právě budete a ještě na některých jiných faktorech. Chtěl bych vám však ještě položit jednu otázku..."

"Prosím..."

"Nebylo možno předpokládat, že přechod od lži k pravdě může být lehkým a naopak od pravdy ke lži těžkým? To by znamenalo, že robot, který přestal pracovat, se chystal říci místo pravdy lež. Poněvadž to postihlo Prestona, byl by vinen doktor Sebbet?"

"Zcela správně, Danieli. I tak bylo možno usuzovat, ale správným se přece jen ukázal první předpoklad. Vždyť Humboldt se přiznal, ne?"

"Samozřejmě. Ale poněvadž byly přípustné obě varianty, jak jste, příteli El, tak rychle našel tu správnou?"

Baley se usmál.

"Vycházel jsem z psychologie lidí a nikoliv z psychologie robotů. Lidem rozumím líp. Ještě předtím, než jsem začal hovořit s roboty, jsem měl víceméně přesnou představu o tom, kdo z matematiků je vinen. Když se mi pak podařilo vyvolat asymetrickou reakci robotů, využil jsem ji jako důkazu viny toho, o jehož amorálním chování jsem byl už přesvědčen. Reakce robota byla tak jasná, že viník to nevydržel a přiznal se. Kdybych analyzoval pouze lidské chování, sotva bych to dokázal."

"Chtěl bych vědět, k čemu vás dovedl rozbor lidského jednání."

"Eh, Danieli, kdybyste jen trochu zauvažoval, tak na to musíte přijít. V téhle historii se zrcadlovými přesmyčkami byla ještě jedna asymetrie. Bylo to právě stáří obou matematiků, z nichž jeden je starcem a druhý ještě mladíkem."

"No dobře, ale co z toho vyplývalo?"

"Umím si docela dobře představit, že mladý člověk překvapený objevem zcela nového principu se svěří vynikajícímu vědci, kterého si zvykl obdivovat jako hvězdu první velikosti..."

převzato z časopisu Interpress

CESTA NA ZAČÁTEK

Luděk P Ř Í H O D A

/1/

Otec Abraham vešel do sakristie, třískl dveřmi a svalil se do křesla. Ta kázání aby čert vzal! Vrhl omluvný pohled na strop a natáhl ruku po whisky.

"Nalej mi taky, Abry!" ozvalo se za ním. Otočil se po povědomém hlase -

"Franku!" zařval zcela nedůstojně důstojný pán, "kde se tu bereš, ty starej neřáde? Samozřejmě, že ti naleju..." Rozhlédl se po místnosti, hledaje skleničky, a pak Frankovi podal láhev.

"Letím právě z New Yorku, brácho. Chci ti něco navrhnout...Jo, nemáš tu někde vodu a mejdlo? Jsem utahanej a strašně špinavej."

"Mne očistí víra..." sladce odpověděl Abraham. Ale už na první pohled bylo jasné, že s všemohoucností boží se v tomto případě nedá moc počítat. Otec Abraham smrděl jako tchoř.

"A ten návrh?" zeptal se ještě a natahoval ruku po ubývající whisky.

"Aha. Tak poslouchej. Dejme tomu, že je Bůh," začal Frank, "a..."

"Bezbožníku!" vykřikl Abraham a bleskurychle se pokřižoval. Frank kdysi na tento pohyb číhával s fotoaparátem a na snímku pak nebyla vidět ruka. "Bezbožníku," opakoval ještě jednou duchovní, aby slovu dodal důraz.

"Nech mě domluvit," mávl rukou odmítavě bratr. "Dejme tomu, že je Bůh. Chtěl bys ho vidět?"

"Samozřejmě, že je, a samozřejmě, že bych ho chtěl vidět, ale.."

"Jakýpak ale. Chceš nebo ne?" trval na jasné odpovědi Frank.

"Počkej. Jak ho chceš vidět? Nikdy přece nesestupuje na zem!" Do nebe se otci Abrahámovi ještě nechtělo.

"Ale určitě existuje - nebo existoval - okamžik, kdy na zem sestoupit mohl, ba dokonce musel!" zvedl ukazováček Frank.

Důstojný otec zavřel oči a promítal si v duchu bibli stránku po stránce. Pak skončil a tázavě pohlédl na bratra: "No jo, ale v přestrojení..."

"Ale, člověče, mysli! Žádný přestrojení! Tenkrát ho totiž ještě nepotřeboval..."

Abrahamovi začínalo svítat: "Myslíš na začátku? Úplně na začátku?"

Frank teatrálně zvedl ruce: "No sláva! Tak tedy: tímto tě zvu do svého stroje času na jedinečnou exkurzi. Jsem si totiž jistej, že stvoření světa žádnej smrtelník ještě neviděl."

/2/

Zde by bylo na místě povědět si o obou bratrech trochu víc.

Abraham byl starší o osm let a nutno poznamenat, že nevypadal na svou čtyřicítku. Byl to na první pohled prošedivělý padesátník, obtlostlý, s dobráckým obličejem a červeným nosem. Proč se stal duchovním, nikdo z rodiny nevěděl, snad kvůli svému jménu. Důležité však je, že i přes některé menší výstřelky byl věrným služebníkem božím.

Frank také nevypadal na svůj věk a to bylo asi jediné, co měl společné s bratrem. Jinak to byl šedivějící floutek a když zakryl černými brýlemi krátkozraké oči, vypadal na novináře docela solidně.

V redakci mu přezdívali "Rozbuška"; jednak pro jeho články, díky kterým poznal prostředí mnohých listů. Druhým důvodem přezdívky byl jeho koníček - pokusy neznámého charakteru v podkrovní laboratoři kolegy Dicka. Teď - když Dickovi další z pokusů pomohl do nemocnice - ovládl Frank celou laboratoř sám. A čím se zabýval, bylo jasné z jeho návštěvy u bratra Abryho, o které už víme.

/3/

"Proč mi to navrhuješ?" zeptal se podezřívavě Abraham. Tenhle vyprásknený bráška neměl nikdy pro Boha úctu. A další slova to jen potvrdila:

"Jsi přece služebník boží, ne?" ušklíbl se Frank. "A teď , když Dick nemůže, vzpomněl jsem si na starýho dobrýho Abryho, že ho vyvezu trochu se porozhlídnout. Jseš rád, ne?"

"A není to nebezpečné?" ustrašeně sebou trhl duchovní.

"Leda pro tebe, až se ukáže, že žádnej Bůh Zemi nestvořil!" mávl rukou novinář.

"Bezbožníku!" vykřikl zase otec Abraham, ale jeho křižování už nemělo tu nedostižnou rychlost. Ne, o boží akci na začátku dějin neměl pochybnosti, ale hledal v něm strach. Nevěděl konkrétně z čeho, ale že je to hřích, to už tušil.

"Prosím tě!" zasmál se Frank, když se mu bratr svěřil se svými obavami. "Píše se o tom snad v bibli, že se nesmí cestovat do minulosti? No, a stvoření světa je taky minulost, ne?"

"Hm..." kývl nepřesvědčivě Abraham. "Tak dobře. Kdy?" rozhodl se najednou.

"Výborně, já věděl, že neodmítneš. Není to ostatně špatné, mít s sebou odborníka!" zašklebil se vesele bratr. "Tak příští čtvrtek u mě v laboratoři, bráško!" Frank dopil lahev whisky a zanechal Abrahama jeho meditacím.

/4/

Do laboratoře cestoval Abraham opět s nejistotou, ale u dveří se zarazil. Nesmí dát najevo strach a pochybnosti. Chvíli přemýšlel a pak přešel na jasný důkaz své rozhodnosti: otevřel prudce dveře s bujarým pozdravem: "Pochválen..."

"No to je dost!" přerušil ho bratr. "Tak co, nerozmyslel sis to?"

"Kdepak, v žádném případě!" ohradil se téměř přesvědčivě duchovní.

Frank si ho změřil pohledem: "No dejme tomu. Hned to zapnu, musí se to chvíli nahřát. Zatím se posaď," ukázal na jedno ze dvou křesel uprostřed místnosti.

"Ty, Frankie," začal nesměle Abraham, když se bratr posadil vedle něj, "já přece jen nevím..."

"Vždyt já tě nenutím, můžu se tam podívat sám. Ale pro tebe to bude škoda! Já totiž vím, že Bůh není, i když ty si myslíš opak. A teď se nechceš přesvědčit?"

A teď se nechceš přesvědčit?"

"Bezbožníku!" měl už na jazyku Abraham, i ruka už mu vyletěla k pokřižování. Ale na poslední chvíli se zarazil. Chvíli přemýšlel a pak definitivně učinil největší rozhodnutí svého života: "Tak teda jo!"

/5/

Frank otevřel dveře do vedlejšího pokoje a hrdě prohlásil: "Prosím, tady je!" Stálo tam monstrum, něco mezi starým automobilem a kačnou. Nicméně byl to - alespoň podle Franka - stroj času.

Zatímco se Abraham usazoval. Frank zatemnil okna. Za chvíli oba seděli v pohodlných sedadlech. Do tmy a ticha potom pronesl Frank: "Letíme, Abry!"

"Jak dlouho to bude trvat?" zeptal se přiškrceným hlasem ten, v němž by nyní nikdo nehledal ohnivého kazatele.

"Nevím, zastaví se to prý samo, říkal Dick," prohlásil bezstarostně Frank.

Letěli tak několik hodin. Mlčeli; co si ostatně mají povídat lidé, chystající se přijít na kloub Země a lidstva?

"Frankie," ozval se nesměle kazatel, "hvězdy!"

"Co?"

"No hvězdy, nahoře."

"Tak vidíš, jsme tu."

"Ale je tma, to už chceš vystupovat?"

"Je asi noc, vylez!" rozhodl Frank a první vystoupil z přístroje.

/6/

Rozednívalo se. Kolem byla normální krajina, stromy, tráva. Všude bylo mokro.

"Přišli jsme trochu pozdě, Země už je stvořena," prohlásil vítězoslavně duchovní, který byl rád, že to s důkazem boží existence dopadlo alespoň takhle.

"Podívej," chytil náhle bratra za ruku Frank.

Za skalkou stál Bůh, vedle něj krásná dívka a okolo všude bláto. Bůh měl špinavé ruce, nabíral do nich to bláto a formoval ho netrpělivě do tvaru člověka.

Teď je uviděl. Čekali všechno, jenom ne radostný úsměv.

"To je dost, že jste se vy lidi dostali tak daleko. Nemůžete mi pomoct? Já tady po těch děštích plácám Adama a ono mi to teče pod rukama.

"Jak to, že děláte teprve Adama?" zeptal se podezřívavě Abraham. " Ten už má bejt dávno hotovej!"

"Ono to s tím žebrem byla asi jen taková povídačka, že jo?" utrousil s vítězoslavnou ironií Frank.

"No, to víte..." zrozpačitěl Bůh. "Nebo - nemohl byste tu někdo zůstat?" obrátil se náhle s prosebným výrazem na oba cestovatele v čase.

Frank s námahou odtrhl zrak od dívky: "Co ? Ale jo, jasně, když to jinak nejde..." zašpičkoval ještě na adresu Boha.

"Ale... " ozval se Abraham.

"Co je? Měl jsi pravdu a já ti ji pomoh poznat. Tak teď zas udělej ty něco pro mě. Tady to zmáčkneš a zastaví se to zase samo," ukazoval přístroje Frank.

Abraham se svěšenou hlavou provedl rozkaz.

Když stroj času zmizel, přistoupil Frank k dívce a obrátil se na Boha s poslední otázkou: "Kterým směrem je tady ráj?"

LIFEFORCE

Originální název: Lifeforce
Země vzniku : USA
Kamera: Alan Hume
Scénář: Dan O´Bannon, Don Jakoby
Hudba: Henry Mancini
Masky: Nick Maley
Speciální efekty: John Dykstra
Režie: Tobe Hooper
Hrají: Steve Railsback, Peter Firth, Robert Finlay aj.

V osmdesátých letech přibylo snímků, vekkterých SF námět se mísí se spoustou jiných temat: s horrorem, s fantasy, s mystikou. Speciálně posledně jmenovaná komponenta moderní směsi je v oblibě. A potrpí si na ni i režisér Tobe Hooper. Vzpomeňme si na jeho "Poltergeista I ", který v duchu mystic-fiction /MF/ setrvá celou hrací dobu. Filmem Lifeforce se Hooper sice přihlásil k vlně zájmu o Haleyovu kometu a vybral si tím SF téma, ovšem "energetické duševno" má v tomto filmu i tak navrch.

19. srpen.
Kosmická loď Churchill opustila zemskou přitažlivost.
Skupina britských a amerických kosmonautů má za úkol přiblížit se k Haleyově kometě a získat co nejvíce informací o vesmírném objektu, který se k Zemi vrací jednou za 76 let.
Očekávají plyny., mlhoviny, suspenze, meteority i žhavou plazmu. Ne však uměle vytvořené těleso, nalézající se v blízkosti jádra komety.
Vzrušená posádka se seskupí u obrazovek přístrojů. Jedna věc je jasné: nemůže se jednat o lidmi vyrobený předmět. Mimozemský původ ještě více zvýší vzrušení. Umělý satelit? Ne, kosmická loď!
Porada posádky, rozhovor s řídícím střediskem na Zemi. Příliš velké příležitost na to, aby mohla být promarněna - čtyři členové posádky Churchilla si tedy oblékají skafandry pro pobyt mimo loď, z nepochopitelných důvodů s rukavicemi, jejichž prstové části končí na prostředních článcích všech prstů, nasazují si "antigravitační vznášedla" a volným prostorem odlétají vstříc neznámému objektu.
Do vnitřku kosmické lodi se dostanou bez problémů. Nemusejí otvírat žádné dveře, vstupní otvor je zcela volně průchodný. Kamery na přilbách vyvolených zprostředkovávají obraz do velínu Churchilla. Ti, kdož zůstali v bezpečí lodi, na monitorech vidí ohromné prostory, ve kterých se volně vznášejí nehybní tvorové, tolik podobní pozemským netopýrům. Nejeví známky života. Při neopatrném dotyku dojde dokonce k lámání. jejich zcela vysušeného těla. Kosmonauté se chystají jednu z bytostí zachytit do přepravní sítě.
Najednou se celý vnitřek neznámé lodi rozzáří. Ze zádě se rozšíří do prostoru světelný efekt výbuchu. Ale tlaková vlna i zvukový doprovod absentují. Chvíle strnulého ticha. Když se dále nic neděje, pokračují kosmonauti v činnosti. Jeden ze čtveřice, kapitán Tom

Carson, se odváží na rozzářenou zář. V ohromném sále kulového tvaru, s povrchem stěn z tmavě hnědých oblých lesklých krystalů, se uprostřed tyčí "skleněný" vrch a na něm - tři průzračné sarkofágy se třemi, od lidí nerozeznatelnými bytostmi. Dva muži, jedna dívka. Nazí.

"Našel jsem ... dívku ... a dva muže. Vypadají jako lidé... Spí... jsou mrtví ..., ne, spí ...," Carson je jako omámený. Dívka ho přitahuje. Nedokáže od ní odtrhnout pohled ani myšlenky.

Průzkumníci se rozhodnou k bytosti v síti vzít na Churchilla i tři průhledné sarkofágy ...

Na základně na Zemi končí odpočítávání. Startuje kosmická loď Columbia. Churchil se sice vrátil na oběžnou dráhu Země, ale z jeho paluby nepřichází odpověď ani na ty nejnaléhavější otázky, výzvy a signály. Columbia bude hrát úlohu záchranného člunu.

Churchill obíhá kolem Země, jeho poloha v prostoru však je značně vratká. Není divu; neovládané kosmické lod těžko udrží jeden směr. Připojení Columbie k Churchillovi přechodovým tunelem tedy vypadá jen zdánlivě jednoduše. Nakonec se přece jen podaří. Posádka Columbie vstupuje do ztichlé kosmické lodě.

Je šokována. Vnitřek lodi je úplně demolován, stěny ohořelé, kovové pláty žárem pokroucené. Jediné, čeho se zkáza nedotkla, jsou sarkofágy, v nichž leží tři lidé. Dva muži, jedna dívka. Nazí.

Velín bezpečnostního oddělení Londýnského výzkumného centra vesmíru /LVCV/. Dr. Bukowski kontroluje pomocí obrazovek noční klid v budově. Jediný pohyb zachycuje kamera umístěná v sále, kde na stole leží na přístroje napojená nahá dívka. Mozkové činnost - žádná. Srdce - mlčí. Nepohybuje se tedy dívka, ale strážný, který je pověřen bdít a hlídat. Již dobrou hodinu nemůže odtrhnout pohled od nehybné postavy. Přitahuje ho. Ovládá jeho myšlení stále víc a víc, přímo mu vnucuje myšlenku zahodit zábrany a smysl pro povinnost a dotknout se nahého těla. Muž přes nasazený respirátor těžce a hlasitě dýchá. Již podlehl.

Natažené prsty jeho levé ruky se dotknou dívčina ramene. Pohyb po svůdně obnaženém těle ale nepokračuje. Muž polekaně ruku stáhne zpět. Bodejt by ne, když nahým tělem projel nervový záchvěv a dívka otevřela oči. Ke strachu a hrůze však není zadáno dalších příčin. Dívka beze slova vstává, na rtech jí úsměv hraje odu na polibek. Strážný neodolá. Strhne si respirátor a počne vášnivě dívku líbat.

Celou scénu sleduje Bukowski se vzrůstajícím neklidem na jedné z mnoha kontrolních obrazovek. Vrchol znepokojení nevyvolé zvyšující se odvaha strážného pokračovat přes polibek vstříc nádherné extázi, nýbrž světlemodré výboje, které se začnou tvořit mezi k sobě přitisknutými těly. Bukowski zjistí, že zatímco dívce přináší jiskření radost, úlevu a životní sílu, strážný se svíjí v bolestech, jak z jeho těla unikl energie. Více Bukowski nevidí; zběsilým během chce osobně zabránit tragédii.

Divka nepřestane ze strážného vysávat energii, dokud se oběť zcela nezhroutí. Když Bukowski rozrazí dveře do laboratoře rozhodnut zle dívce odčinit provedený čin, nezmůže se na nic jiného než na pokorný postoj vášnivého milence. Zřejmě by dopadl úplně stejně jako strážný, ale dívka ze své první oběti získala dostatečný příděl energie; životní síla Bukowského poslouží jen jako doplnění na plný stav. Bukowski žije, přesto po uvolnění z objetí neuvěřitelně silné dívky se sesune bezvládně k zemi. Nahá dívka se vydává ztichlými chodbami LVCV k východu.

Bezpečnostní zajištění LVCV je tak dokonalé, že během pěti minut jsou všechny složky ochrany v naprosté pohotovosti. Dívku se snaží zastavit několik ozbrojených strážných, avšak odvážné muže ztrestají blesky z natažené ruky. Východy z budovy jsou zatarasené

dívka proto pohledem rozbije ohromnou skleněnou stěnu a nikým raději nezastavovaná vychází do temné noci, aby za chvíli zmizela v temných zákoutích ústavního parku.

Na místo podivných událostí v LVCV přijíždí narychlo přivolaný zástupce tajné služby; říkejme mu Taylor. Průběhem totiž dívčin čin natolik připomínal vraždu, že odpovědní činitelé centra nemohli konat jinak. Taylora ihned odvedou podívat se na postiženého.

Strážný leží na operačním stole. Skupina chirurgů se chystá provést pitvu. Vše vypadá jako rutinní vyšetřování "obyčejné" vraždy. Kdyby ... kdyby oběť nevypadala tak hrůzostrašně. Ztráta veškeré energie způsobila, že z dotyčného zbyla jen kostra, potažená hnědou až černou kůží, kostra s nelidsky vypadající hlavou. Zbyla jen troska, vzbuzující hrůzu, odpor, opodstatněný strach.

Od násilné smrti strážného uplynuly dvě hodiny. Chirurg bere do ruky skalpel a chystá se vést první pitevní řez. Sotva se ovšem dotkne kovovým předmětem domnělé mrtvoly, ta se vztyčí a počne do své zbědované tělesné schránky přečerpávat životní sílu chirurgovu. Zohyzděná kostra se obaluje masem, proměna v člověka končí původní podobou strážného. S chirurgem si vyměnili pozice, stav života a smrti.

Strážný je značně nemotorný. Proto se ho mohou příslušníci bezpečnostních jednotek chopit a odvést do cely-samotky. Ani se moc nebrání.

Taylor spolu s Bukowskim sedí v kanceláři profesora Fallady, jednoho z mozků výzkumného centra. Sdělují si své dojmy a poznatky. Taylor spíše jen poslouchá, Bukowski sekunduje, Fallada má již svou vysvětlující teprii.

"Ta dívka není ze Země. Zastupuje nějaký druh mimozemského života, který ke své existenci potřebuje energii jiných bytostí. Jakým způsobem probíhá výměna energie a změna organismů, nevíme. Ale zdá se, že jde o "nakažlivou " existenci... Musíme si ohlídat dva její kolegy."

Policii je oznámena násilné událost v parku. Dva mladíci zazřeli ve tmě dvě milující se ženy. Byli zvědavý, ale když přišli blíže, začali litovat zvědavosti. Nešlo o milování, jedna druhou vysávala... Zbytek oběti je dopraven do LVCV.

Končí stodvacáté minuta zmrtvýchvstání strážného. U jeho cely stojí Fallada s Taylorem. Dívají se, jak lidsky vypadající tělo ztrácí v křečích tvary i normální hlasové projevy, za příšerného řevu se ze strážného stane hromádka vysušeného prachu...

Ve stejném okamžiku podobně končí i chirurg. Snaží se přes mříže dostat k přihlížejícímu Taylorovi a Falladovi, ale marně. Exploze rozmetá scvrklou tělesnou schránku na kousky...

Rychle do jiné laboratoře. Tam leží přikurtována na stole žena z parku. Tedy spíše to, co z ní zbylo. Od její "smrti" za chvíli uplynou dvě hodiny. Tělo ožívá, zbytky svalů se napínají, avšak popruhy jsou silné. Přístroje, které před chvílí mlčely, zběsile pípají vstříc obnovenému životu. Zdroj energie není ale nablízku, zubožená kostra nemá z čeho čerpat životadárnou sílu; tělo explodu je, k zemi se snáší vysušený prášek...

"Je to jasné," analyzuje poznatky Fallada. "Inkubační doba je dvě hodiny. Když do této doby nemá postižená bytost možnost obnovit si zásoby energie, dochází k samozničení..."

Nový poplach. Dva strážní, kteří hlídají za několikanásobnou skleněnou přehradou uložené dva mimozemské chlapíky, hlásí jejich probuzení. Jsou sice bytostmi hypnotizováni, avšak prodělaný výcvik byl natolik tvrdý, že odolají a neustálou střelbou ze samopalů za vydatné pomoci ručních granátů postupující dvojici mimozemšťanů rozmetají na kousíčky...

Obsluha, pověřená v řídícím středisku kosmických letů sledovat

právě probíhající výlety za poznáním, zachytí signál přistávacího modulu kosmické lodi Churchill. Obvyklou rutinu záchranných prací doplňují dohady a otazníky: co se děje? Vždyt Churchill byl úplně zničen!!! Vždyt nikdo z posádky nepřežil !! Modul přistane naplánovaně bezpečně. Ti, kdož ho otevřou, v zarostlém muži uvnitř poznají kapitána lodi Churchill, Toma Carsona.

Carson je okamžitě dopraven do LVCV, kde ho po nezbytných hygienických opatřeních ihned vyslýchají Taylor a Fallada. Carson vypráví o posledních hodinách života na Churchillu:

"Transport sarkofágů a bytosti v síti proběhl bez problémů. Odpoutali jsme se od Halleyovy komety a vraceli se domů.

Prvního TO postihlo našeho radistu. Zničil všechno zařízení svého pracoviště - a potom ve strašných křečích umřel. Pak začal umírat jeden člen posádky po druhém. Já jediný jsem zůstal naživu, jediný jsem TOMU odolal. Ptáte se asi, proč. Byla to, myslím, otázka vůle. Za žádnou cenu jsem nechtěl podlehnout šířící se smrti. Nevěděl jsem, co se děje, přesto jsem se vůlí účinně bránil. Když zemřel ten druhý z nás posledních dvou, rozhodl jsem se loď zničit. Zapálil jsem bytost v síti, které podle mého byla příčinou celé tragédie, zabezpečil jsem, že se požár rozšíří po celé lodi, a těsně před vnitřní explozí jsem odstartoval. S modulem. Víc si nepamatuji..."

Ocitli jsme se zhruba ve dvou třetinách filmu. To, co Lifeforce udělalo vědeckofantastický snímek, bylo neodvratně vyčerpáno, vybudované dějové pozice počaly prosazovat do popředí mystický horror. Velice úspěšně.

Carson se nakonec přizná, že jeho odchod z lodi se odehrál trochu jinak. Měl sice silnou vůli bránit se smrti, neodolal však krásе za sklem. Odsunul víko a počal dívku líbat. Zřejmě již duševním kontaktem v mimozemské lodi se stal vyvolený, a tak z něj dívka nevyčerpala všechnu energii, předala mu i trochu své, po věky konzervované.

Fallada vytuší, že Carson je pověstnou tříškou tonoucích, a za jeho souhlasu jej zhypnotizuje. Carson, duševně spojen s dívkou, je schopen vidět skrz prostor. Dívka kráčí po poli. Oblečená, v jiné ženské podobě. Na mezi stojí auto, muž vyměnuje kolo s vadnou pneumatikou. Dívka žádá o osvěžení, nestydatě odhaleným vnadám muž nemůže odolat. Carson je schopen přečíst i poznávací značku automobilu...

Znetvořeného muže odvezou na soukromou kliniku dr. Armstronga. Taylorovi s Carsonem netrvé cesta na venkov, za dr. Armstrongem příliš dlouho. A nejenže vědí o místě, kde se dívka ukrývá, také si podle uplynulých událostí doplňují rejstřík informací.

Z konzultace s Falladou vyplynulo, že lidstvo narazilo na nějaký vesmírný druh vampírů. A ne poprvé, byli zde již vdobách minulých. Potřebují energii, vysávají ji z obětí, které potká stejný vampíří osud. Zničení mohou být buď tak, že do dvou hodin se nedostanou k žádnému zdroji energie, nebo že je jejich srdce prokláto přesně specifikovaným předmětem. Fallada již ví, jakým. Má ho dokonce ve svých rukou: obřadní kovový meč, s kosočtverečným průřezem ostří, bohatými ornamenty zdobenou rukojetí.

Na dveře Falladovy pracovny dopadají klouby ruky vojáka, který se se svým kolegou postaral o zničení dvou mužských vampírů. Fallada na zatukání reaguje kladně: "Vstupte...!"

Na klinice dr.Armstronga jde všechno velice rychle. Taylor s Carsonem vidí, že dívku neneleznou v původní podobě. Předpokládají, že se bude ukrývat v těle svedeného řidiče, avšak ukáže se, že za skrýš posloužila tělesná schránka majitele kliniky, dr.Arm-

stronga. Carsonovi se podaří za obětavé asistence Taylora doktora uspat drogou, čímž ho dostanou do stavu, při kterém dívka nemůže z těla utéci. Carson její přítomnost v Armstrongovi vycítil, je nyní schopen sdívkou i rozmlouvat. Dozvídá se odpověď na otázku, proč vampíři z vesmíru vypadají jako lidé: "Vzali jsme na sebe takovou podobu, jakou jsme vyčetli ve vašich myslích, když jste vstupovali na naší lod..."

Carson sice žije lidský život, ale část jeho životní síly je energeticky spojená s dívkou. Potřebují se navzájem. Dívka se pokusí přitáhnout si Carsona ještě více, ale Taylor v kritickém okamžiku usmrtí Armstronga. Spolu s Carsonem pak naloží doktorovo tělo do vrtulníku a vydají se vzduchem do LVCV.

V Londýně se však mezitím dějí hrozné věci. Vysátých obětí stačila dívka vyprodukovat tolik, že nákaza vampirismu se šíří nesmírně rychle. Je proto povolána armáda, aby uzavřela město tak, aby nikdo nemohl ven ani dovnitř. Kolem Londýna vyroste drátěná ohrada.

Ve vrtulníku se podaří dívce dostat se z Armstrongova těla ven. Zmizí.

Pilot vrtulníku je nucen přistát. Vojáci nechtějí ani Taylora ani Carsona pustit do Londýna. Oba si tedy vyžádají audienci u ministerského předsedy, zabarikádovaného v podzemním bunkru. Rozhovor s ním naštěstí neproběhne. Naštěstí proto, že Carson a Taylor se stanou náhodnými svědky energetického spojení vampíra-sekretářky s vampírem-ministerským předsedou...

Je až neuvěřitelné, jak daleko se filmaři ve svých katastrofických vizích odváží jít...

Carson ví, že musí do Londýna. Dívka ho volá. Přišel jejich čas. Mimozemská síla už Carsona zcela ovládla. Ne, zcela ne. Vůle člověka zůstává.

Taylor také musí do obklíčeného Londýna. Za Falladou. Pro recept, jak zastavit všechnu tu hrůzu kolem.

Ano, hrůzu. Nic nefunguje, nic neslouží svému účelu. Takto pojato ani lidé. Mnoho mrtvých na ulici, ti, kteří se potácejí přesně, hledají pohyblivé energetické zásoby. Strach, krev, smrt. A energie z lidí nemizí jen z jednoho do druhého. Nad Londýnem rozprostřela mimozemská vesmírná lod ohromný kolektor jako sběrač energie, pomocí dívky, v níž se energie koncentruje, je odváděno obrovské množství do prázdných zásobáren.

Vzpomínáte si, jak se na začátku nečekaně rozzářilo u Haleyovy komety mimozemské plavidlo? To byl právě okamžik, kdy se rozvíral kolektor. Tehdy začala poslední fáze pečetění osudu lidstva.

Dívka leží uprostřed katedrály, z jejího hrudníku vychází silný namodralý paprsek střechou katedrály si razí cestu pryč z pozemského světa.

Katedrálu hledá Carson.

Taylor jede k LVCV.

Fallada umírá. Je také vampír. Moják, který ho přišel navštívit, byl nakažený. Když ničil mimozemštany v lidské podobě, stal se na dálku vampírem. Že nevysál Falladu úplně, způsobil fakt, že mu profesor vrazil do hrudi železný meč. Taylor je nucen Falladu zastřelit. Ve vlastním zájmu! A může jen děkovat, že kulka zabrala - Fallada zřejmě nebyl stoprocentním vampírem.

Carson katedrálu nezná. Ale vede ho ... co vlastně ? Láska? Nutnost? Genialita? Není to ani tak rozhodující. Důležité je, že přestože se psychisky i tělesně spojil s dívkou z jiného světa a stal se tak příslušníkem její civilizace, zůstala mu vůle člověka.

Taylor se železným mečem spěchá ke katedrále. Kolem něj pobíhají zbědované trosky někdejších lidí, ulicemi prolétávají energetická kvanta. Jejich směr dovede Taylora na místo, z něhož uniká energie Londýna, aby pomohla žít nějakému jinému místu někde jinde ve vesmíru. Taylor chce vejít do katedrály a mečem učinit konec. Jenže do cesty se mu postaví druhý mimozemský vampír-muž; také nebyl zničen, v těle druhého statečného vojáka unikl a teď je ochoten a povinen chránit sběr enrgie pro mateřskou civilizaci. Jeho postava má sice rysy člověka do těch nejmenších detailů, avšak rozměrově se zvětšila s koeficientem alespoň 10. Taylor si uvědomí, že drží v ruce zázračný meč. Zabodnout - to nepůjde! Tak blízko se nedostane. Hodit jako oštěp!

Mimozeměšťan se ohne v pase, zapotácí se a za hlasitého skřehotu se promění v ohromného živého netopýra. Prudká křeč, energetický výboj, netopýr mizí. Náhle uvolněný meč seskutálí k Tayloro-vým nohám.

Vchod do katedrály je volný.

Katedrála je úplně prázdná. Je zde ticho, jako kdyby se venku nic nedělo. Uprostřed se k sobě tisknou dvě těla. Vytvářejí jakýsi energetický výměník mezi Zemí a vesmírem. Taylor volá na Carsona. Najednou jeho hlas zaniká v hluku okolí.

Ale Carson slyší.

Taylor dnes již podruhé hází meč. Carson natahuje pravou ruku a bravurně chytá letící zbraň za rukojeť. Sevře ji i levou rukou a prudkým trhnutím pronikne ostřím skrz dva hrudníky. Skrz dívčin, skrz svůj.

Do katedrály přestává proudit energie. S posledními záblesky odletí vzhůru i dvojice vámpířích milenců. Nezemřeli. Ocitají se v mimozemské kosmické lodi jako její živá organická část, připraveni na cestu vesmírem za jinou civilizací, která poskytne svou životní sílu.

Jinou planetu teď čeká osud Země.

Přes všechny utrpěné rány modrá planety přežila. Pomalu se bude vzpamatovávat z katastrofy, která ji postihla. Za jak dlouho se jí to podaří? A za jak dlouho se budeme moci dívat / nebu nuceni dívat?/ na další, folmaři holdujícími vědecké fantastice ztvárněné nebezpečí ?

Odpověď na poslední otázku je velice jednoduchá. Ne moc dlouho! Sám režisér Hooper nám odpověděl: natočil Útočníky z Marsu.

Standa Čermák

přetištěno s laskavým svolením
redakce Světelných roků

E M I L

L O C O U S

M A L Ý Ý Z L O Č I N E C

"Tik - tak, tik - tak," šeptaly staré hodiny v hořejším patře domu.

Nebylo slyšet jiné zvuky než tikání starých hodin - a tlukot Ronnieho srdce.

Stál osaměle ve své ložnici nahoře. Křehké tělo se chvělo, na bílém čele vyvstával pot.

Ronniemu se zdálo, že hodiny říkají:

" O - tec - jde, o - tec - jde !"

Do místnosti se vkrádal měkký zářijový soumrak roku 2056.

Ronnie měl z nastávající tmy radost. Chtěl se ponořit do jejího hlubokého mlčení, splynout s ní vjedno, navždy utéci před hněvivými hlasy a rozzlobenýma očima.

Ve chlapcových očích, plných strachu, svitla naděje. Snad se něco stane. Třeba se otci venku něco přihodí. Možná...

Chlapec pevněji stiskl rty a zavrtěl hlavou. Ne, ať s ním otec provede cokoli, nesmí si přece přát...

Z přistávací plošiny bylo slyšet pisklavý zvuk helikoptéry. Ronnie sebou trhl, tep se ještě zrychlil. Všechny svaly jeho malého tělíčka se proměnily v síť pevně napjatých drátů. Zezdola bylo slyšet, jak matka vypnula v kuchyni varný automat. Zazněly pomalé kroky, tukání vysokých podpadků. Zaklapla dvířka helikoptéry, otevřely se domovní dveře. Na schodišti zazněl nízký a veselý otcův hlas:

"Halo, krasavice!"

Ronnie se skrčil potmě u pootevčených dveří ložnice.

"Mami, prosím tě," volal v duchu, "neříkej tátovi, co jsem provedl!"

Bylo slyšet jen mírný, nesrozumitelný šepot.

Najednou otec vybuchl:

"Cože udělal, co?"

Znovu šepot.

"Tomu nevěřím. Skutečně jsi viděla, že on.... Zatraceně!" Ronnie potichoučku zavřel dveře.

"Proč jsi mu to říkala, mami? Proč jsi mu to říkala?"

"Ronnie!" zvolal otec.

Ronnie zatajil dech. Nohy se mu podlamovaly.

"Ronnie! Pojď dolů!"

Ronnie vyšel z ložnice jako automat. Stoupl si na velký stříbřitý kotouč, automatické schodiště zabzučelo a zapjalo se pod jeho vahou.

Zleva na zdi se mu míhaly jako v kaleidoskopu staré matčiny obrazy, kopie obrazů dávných mistrů Rembrandta, Cézann, Van Goghe, Daliho. Zdálo se mu, že tváře na obrazech se mu posmívají. Ronnie se cítil jako poraněný pták, padající k zemi.

Spatřil otce a matku, čekali na něho.

Velké, zamžené matčiny oči byly plné smutku. Ani si nepřihladila své tmavě rusé vlásy, jako to dělala vždy před otcovým návratem. Otec, krásný ve své jako noc černé přiléhavé uniformě Pentagonu, vypadal jako nepřátelský vetřelec s přimhouřenýma, černému plameni se podobajícímu očima.

"je to pravda, Ronnie?" zeptal se otec. "Ty jsi skutečně..." doopravdy četl knihu?"

Ronnie polkl a přikývl.

"Panebože!" zašeptal otec. Hluboce nadechl, přisedl do dřepu vzal Ronniehp za ruku a podíval se mu do očí. Na okamžik to byl onen dobrý, vše chápající otec, kterého Ronnie znal.

"Pověz mi všechno, synku. Kde jsi vzal knihu? Kdo tě naučil číst?" Ronnie se snažil přemoci chvějící se nohy.

"Já ... Tati, nepodnikneš nic, viď?"

"Zůstane to mezi námi, synku. Nikoho dalšího nepotřebujeme."

"Byl to Kenny Davis. On..."

Otcovy prsty pevněji stiskly chlapcovu ruku.

"Kenny Davis," řekl s opovržením. "Kluk k ničemu! Otec Davis celý život nedostal práci. Nikdo mu jí nenabízel. Celé město ví, že je - Čtenář!"

Matka udělala krok vpřed.

"Davide, slibil jste, že budete rozumný. Slíbil jste, že se nebudete zlobit."

Otec zavrčel:

"Dobře synáčku. Pokračuj!"

"Jednou po škole mi Kenny řekl, že mi něco ukáže. Zavedl mě k nim domů."

"Ty jsi vkročil do toho brlohu? Doopravdy jsi..."

"Drahý," řekla matka, "slíbil jste..."

Chvilka mlčení. Ronnie pak pokračoval:

"Zavedl mě k nim domů. Seznámil jsem se s jeho otcem. Pan Davis je zajímavý člověk. Má plnovous a maluje obrazy a nasbíral už víc než pět set knih."

Ronnieho hlas utichl.

"Pokračuj," řekl přísně otec.

"A já... a pan Davis řekl, že mě naučí číst, ale musel jsem slíbit, že to nikomu neřeknu. A tak mě pomalu každý den po škole učil. Tati, číst knihy je tak zajímavé! Vyprávějí spoustu věcí, které neuvidíš ve videu ani neuslyšíš z kazet!"

"Už je to dlouho?"

"D-dva roky."

Otec vstal, sevřel pěsti, v očích měl prázdno.

"Dva roky...," vydechl. "Myslel jsem, že mám dobrého syna a už dva roky...." Nedůvěřivě zavrtěl hlavou. "Snad jsem sám vinnen. Neměli jsme se stěhovat sem do městečka. Měli jsme zůstat ve Washingtonu, nestěhovat se..."

"Davide," velmi vážně, skoro jako modlitbu, pronesla matka, "nebude jistě nutné mu promívat paměť."

Otec se na ni zachmuřeně podíval. Pak pohlédl na Ronnieho. Jeho hlas byl měkký, ale zlověstný jako burácení vzdálené bouře:

"Nevím, Edito. Nevím."

\- - -

Otec přešel ke svému křeslu u krbu. Klesl do měkké houbovité plastické hmoty a povzdechl. Pak něco zašeptal do malinkého kulovitého mikrofonu na boku křesla. Vysunula se mechanická ruka a podala zapálenou cigaretu.

"Pojď sem, synku."

Ronnie přistoupil a posadil se na židličku u otcových nohou.

"Možná, že jsem ti to špatně vysvětlil, Ronnie. Nebudeš přece stále chlapcem. Jednou si budeš muset sám vydělávat. Máš jen dvě možnosti: buď pracovat ve vládě jako já nebo v nějaké společnosti."

Ronnie zamrkal:

"Pan Davis nepracuje ani ve vládě ani u žádné společnosti."

"Pan Davis je nenormální," zarazil ho otec. "Je to poustevník.

Žádná slušná rodina ho nepozve. Sám si pěstuje potraviny a stará se o sady i jiným lidem. Z tebe chci mít něco jiného. Chci, abys měl svůj dům a aby si tě lidé vážili."

Otec až zuřivě zatáhl z cigarety.

"Ničeho nedosáhneš, když se lidé dovědí, že jsi byl Čtenářem. Na to se nikdy nezapomíná. Ať by ses snažil jak chtěl, pravda by vždycky vyšla najevo." Odkašlal si. "Až budeš mít jednou své zaměstnání, veškerý materiál, se kterým přijdeš do styku, bude mít své znaky. Omezené použití, polotajný, tajný, supertajný. Všechen tento materiál bude písemný. Ať už budeš pracovat kdekoli, jednou ti takový materiál přijde do rukou."

"A-ale proč musí být všechno tajné?"

"Protože společnosti mají konkurenty a vláda zahraniční nepřátele. V materiálech, které se k tobě dostanou, může být popsána tajná zbraň nebo nová technologie nebo plány reklamy na příští rok, snad dokonce i schéma ....hm...likvidace protivníka. Kdyby se to všechno zveřejnilo, mohla by se objevit kritika, protiakce, opozice některých skupin obyvatelstva. Čím méně lidé vědí, tím lépe. Proto musíme všechno udržovat v tajnosti..."

Ronnie se zamračil:

"Ale když je to napsané, musí to přece někdo číst!"

"Ovšem, synku. Společnost nebo odbor v ministerstvu si může dovolit dát naučit číst jednoho člověka z deseti tisíc. Napřed však musíš prokázat své schopnosti a loajalitu. Až ti bude pětatřicet nebo čtyřicet let, mohou si případně tvoji nadřízení přát, aby ses naučil číst. Ale pro mládež a děti to prostě nemá smysl. Vždyt dokonce samotnému presidentovi dovolili, aby se naučil číst a psát až když mu bylo kolem padesátky!" Otec se narovnal. "Podívej se na mne. Je mi teprve třicet a už jsem Doručitelem tajných materiálů. Půjde-li všechno dobře, převedou mě za pár let na Supertajné. Možná, že za pět nebo deset let budu příkazy sám vydávat a ne jenom předávat. Pak se také naučím číst. Tudy vede správná cesta."

Ronnie sebou nespokojeně zavrtěl.

"Cožpak Čtenář nemůže dostat nějakou málo důležitou práci? Nemůže být například holičem nebo instalatérem? Nebo..."

"Copak nechápeš? Společnosti, které vyrábějí zařízení a nástroje pro holiče a instalatéry jim samy zařizují dílny, a samy do nich najímají lidi. Myslíš si, že někdo vezme do práce Čtenáře? Řeknou, že je špion, diverzant nebo prostě blázen jako starý Davis."

"Pan Davis není blázen. A taky není starý. Je docela mladý jako ty..."

"Ronnie!"

Otcův hlas byl ostrý jako břitva a chladný jako prosincová noc. Ronnie sklouzl ze židličky jakoby ho tento hlas fyzicky udeřil. Schoulil se na podlaze a strach se znovu odrazil na jeho jemné tváříčce.

"K čertu, synku, jak jsi vůbec na to přišel, stát se Čtenářem? Máš trojrozměrné video v životní velikosti a zvlášť pro tebe jsme k němu nechali seřídit tepelné, hmatové a pachové přídavné aparáty. Ve škole můžeš slyšet kteroukoli kazetu jen zachceš! Copak nechápeš, Ronnie, že přijdu o místo, když se lidé dozvědí, že můj syn je Čtenář?"

"Ale tatínku..."

Otec vyskočil.

"Edito, je mi to nepříjemné, že to musím říci, ale budeme muset poslat dítě do Reformatoria! Snad ho důkladně promytí paměti vyléčí z takových hloupostí!"

\- - -

Ronnie potlačil vzlykot.

"Ne, tatínku, nedovol, aby mi vzali mozek! Prosím tě..."

Otec stál, velice vysoký a velice nehybný a ani na chlapce nepohlédl.

"Nevezmou ti přece celý mozek, jenom vzpomínku na poslední dva roky."

Matčiny rty se chvěly.

"Davide, nepřeji si to. Snad by Ronniemu stačila soukromá léčba u psychiatra. Dělají teď úplné zázraky: permihypnozu, umělou psychoblokádu. Promývání paměti by znamenalo, že Ronnie bude rozumem znovu na úrovni šesti let. Bude muset jít do školy znovu od začátku."

Otec se vrátil do křesla. Zakryl si obličej třesoucíma se rukama, hněv vystřídalo zoufalství.

"Panebože, nevím, ce mám dělat!"

Pak se rozhlédl jako člověk, překvapený nenadálou strašnou myšlenkou.

"Dvouleté promytí paměti se nedá zatajit. Na to jsem nikdy nepomyslel! Znamená to konec mé kariéry!"

Znovu zavládlo mlčení, narušované jen tikáním starých hodin. Všechen pohyb ustal, jakoby se místnost ocitla na samém dně hlubokého, chladného moře.

"Davide," řekla matka konečně.

"Ano?"

"Existuje jen jedno řešení. Sám jste řekl, že nemůžeme zničit Ronnieho paměť za poslední dva roky. Zavedeme ho tedy k nejlepšímu psychiatrovi nebo psychoneurologovi. Několik seancí..."

Otec ji přerušil:

"Ale tak si bude stále pamatovat, jak se čte, třebas povědomě! Dokonce permanentní hypnoza se časem vytratí. Chlapec přece nemůže chodit po psychiatrechcelý život!" Zádumčivě si propletl prsty. "Edito, jako knihu četl?"

Matka se zachvěla.

"Na posteli měl tři knihy. Nevím přesně, kterou z nich četl."

Otec zasténal.

"Tři! Spálila jste je?"

"Ne, drahý, ještě ne!"

"Proč?"

"Nevím. Ronnie je má tak rád! Myslela jsem, žesnad dneska večer, až s ním promluvíte..."

"Hned je sem přineste. Spálíme tu ohavnost."

Matka přistoupila ke skříni z višnového dřeva v jídelně a vyndala z ní tři vybledlé knížky. Položila je na židličku u otcových nohou.

Otec s opovržením otevřel jednu z nich. Ústa se mu zkřivila odporem, jako by se dotkl tlející mrtvoly.

"Staré," zamumlal. "Tak staré. Takové ironie, co? Náš život je v troskách k vůli věcem, které se měly zničit a zapomenout už před sto lety."

Zachmuřená tvář ještě více potemněla.

"Tik - tak, tik - tak," hovořily staré hodiny.

"Před sto lety," opakoval. Jeho rty se změnily v tenkou, nevrlou čárku. "To je vaše vina, Edito. Vždycky jste měla ráda starou veteš. Hodiny jsou po vaší prababičce. Staré obrazy na stěnách. Sbírka známek, které jste začala shromažďovat pro Ronnieho, známek, datovaných ještě rokem 1940."

Matka zbledla.

"Nechápu..."

"Nakazila jste Ronnieho svou láskou ke starým věcem. Pro dítě

v údobí formování jeho charakteru v dobrém domě věci znamenají mír a bezpečí. Ronnie byl už od narození veden k lásce ke starým věcem. Přirozeně, že se začal zajímat o knihy. A my byli příliš hloupí, abychom se nad tím zamysleli."

Matka chraptivým hlasem zašeptala:

"Velmi lituji, Davide."

V otcových očích probleskla palčivá zloba:

"Lítost nestačí! Copak nevidíte, co to znamená? Ronnie musí začít svůj život od počátku!"

"Ne, Davide, ne!"

"Ve svém postavení nemohu mít osmiletého syna s rozumem novorozeněte! Musíte ho opustit, Edito, jiné východisko není. Chlapec může po úplném promytí paměti začít znovu život v Reformatoriu. Nikdy nebude mít tušení o naší existenci a nebude ném už nikdy překážet."

"To nesmíte, Davide! Nikdy nedovolím..."

Rozpřáhl se a udeřil ji dlaní. V dusném vzduchu, plném napětí jakoby zaznělo výstřel z revolveru.

Otec teď stál jako kolos, vytesaný z černého ledu. Pravá ruka byla zvednutá, připravená k dalšímu úderu.

Pak ruka klesla. Jeho myšlenky byly zaujaty jiným problémem, jinou ideou.

Vzal ze stoličky jednu knihu.

"Edito," řekl tvrdě, "tohle četl Ronie? Jak se jmenuje ta kniha?"

"Dobrodružství Toma Sawyera," odvětila matka s pláčem. Vzal druhou knihu a přidržel ji před jejími těkavými zraky.

"A tahle?"

"TArzan mezi opicemi," matčin hlas se podobal sotva slyšitelnému chroptění.

"Kdo ji napsal?"

"Edgar Rice Burroughs."

"Třetí?"

"Čaroděj ze země Oz".

"Kdo ji napsal?"

"Frank Baum."

Mrštila knihami na podlahu. Poodstoupil. Jeho tvář byla maskou, na níž splýval smutek s pohrdáním a zuřivostí.

"Edito!" Vyplivl jméno jako by ho pálilo na jazyku.

"Edito, vy umíte číst!"

\- - -

Matka potlačovala vzlykání. Tváře měla křídově bílé, leskly se na nich vlhké pruhy.

"Odpusťte, Davide. Nikdy jsem to nikomu neprozradila, ani Ronniemu. Nepřečetla jsem jedinou knihu, dokonce jsem ani žádnou neviděla od té doby, co jsem se za vás provdala. Snažila jsem se být dobrou manželkou..."

"Dobrou manželkou!" opakoval otec. Výraz obličeje byl tak strašný, že se Ronnie odvrátil.

Matka pokračovala:

"Naučila jsem se číst ještě v dětství. Byla jsem malá, asi jako Ronnie. Víte, jaké jsou děti, bezstarostné, lákají je zakázané věci."

"Obelhala jste mě!" ostře pronesl otec. "Deset let jste mi lhala! Proč jste chtěla umět číst, Edito, proč?"

Matka nějakou dobu mlčela. Těžce dýchala, ale už neplakala, uklidnogala se a Ronnie poprvé za celý večer nespatřil v jejích očích strach.

"Chtěla jsem umět číst," pronesla klidným a hrdým hlasem, "protože, jak řekl Ronnie, je to zajímavé. Video je pěkné se všemi svými tanečnicemi a milenci, Indiány a meziplanetárními letci;

člověk však chce něco víc. Chce vědět, jak lidé cítí a myslí. Jsou krásné myšlenky jako jsou krásné obrazy. Slyšet je a pak je zase zapomenout nestačí. Někdy toužíš uchovat slova a myšlenky a mít je stále u sebe, pak se zdá, že jsou tvé vlastní."

Její slova se s ozvěnou nesla pokojem, dokud je nepohltilo neúnavné tikání hodin. Matka stála vzpřímená, za nic se nestyděla. Otec pomalu stále přecházel zrakem s Ronnieho na ni a zas k hodinám.

Pak řekl:

"Odejděte."

Matka vzhlédla s nechápavým pohledem.

"Odejděte. Oba. Pro svévěci si pošlete později. Už vás tu nechci vidět ani o minutu déle."

"Davide..."

"Řekl jsem - odejděte!"

Ronnie s matkou odešli z domu. Noc byla tmavá, zvedal se vítr. Matka se ve svých lehkých domácích šatech celá třásla.

"Kam půjdeme, Ronnie? Kam?"

"Já vím kam, mami. Myslím, že tam prozatím můžeme zůstat."

"Zatím?" opakovala matka. Myšlenky jako by jí pod účinkem studeného větru zamrzly v hlavě.

Ronnie ji vedl chladnými větrnými ulicemi. Světla města zůstala za nimi. Pod jejich nohama byla špinavá a nerovná polní cesta. Přišli k malému, hrubě stavěnému domku v hlubokém stínu eukalyptového háje. Okna domku se podobala přátelským očím, plným teplého, zlatého světla."

Za okamžik se dveře otevřely a vstříc jim vyběhl drobný chlapec:

"Ahoj, Kenny!"

"Ahoj! Kdo je to, tvoje maminka?"

"Ano. Pan Davis je doma?"

"Jistě."

Na prahu se objevil usmívající se mladý muž s dobrou vousatou tváří.

Ronnie s matkou vstoupili dovnitř.

Z ruského překladu anglického originálu
ze sbírky "Sovremennaja zarubežnaja fantastika"
vyd. Molodaja gvardija, Moskva 1964

přeložila Jaroslava KOPCOVÁ

Emil Ludwig - významný německý spisovatel, autor především mnoha monografií o slavných historických osobnostech.
Emigroval z rasových důvodů do USA.
Povídka připomíná Bradburyho, nedalo se zatím zjistit, co bylo otištěno dříve, zda 451o Fahrenheita nebo Ludwigova povídka.

---

a nyní následuje další pokračování románu A.E. van Vogta

